

Forord

Vest-Agder-museet skal gjennom god forvaltning av samlingene, relevant formidling og kunnskapsproduksjon av høy kvalitet gi publikum gode opplevelser og ny innsikt i historien knyttet til våre faglige fokusområder og geografiske ansvarsområde. Museet skal løse disse oppgavene i godt samarbeid med frivillige, eiere, andre museer, FoU-sektoren og andre relevante samarbeidsparter.

Museet har ansvaret for drift og forvaltning av samlinger og anlegg som gjennom avtaler er en del av regionmuseet og de nasjonale oppgavene vi har tatt på oss. Vi skal bidra til at befolkningen i fylket får et godt museumstilbud, og at det legges til rette for frivillig deltakelse i det museale arbeidet. Museet skal gi faglig bistand til museer eller samlinger innenfor Vest-Agder-museets ansvarsområde som ikke er med i den konsoliderte enheten.

Alt museets arbeid skal utføres i samsvar med ICOMs etiske regelverk.

ÅRSMELDING 2024

Innhold

DIREKTØREN HAR ORDET	3
HØYDEPUNKTER 2024	4
ÅRSMELDING FRA VEST-AGDER-MUSEET	5
FAGLIGE PRIORITERINGER	5
BESØKSTALL	8
RELEVANT FORMIDLING	9
Pedagogisk virksomhet	10
Nye utstillinger	12
Digital formidling og kommunikasjon	14
Arrangementer 2024.....	15
MARKEDSARBEID	23
HELHETLIG SAMLINGSFORVALTNING	25
Gjenstandsregistrering	26
DigitaltMuseum	27
Fotosamlingene/Agderbilder.no.....	28
TRYGG IVARETAKING	29
Magasin- og konserveringsarbeid	29
Bygningsvern og vedlikehold ved avdelingene	29
SOLID KUNNSKAPSPRODUKSJON	32
AKTIV SAMHANDLING	34
Internasjonalt og nasjonalt nivå.....	34
Regionalt og lokalt nivå	35
Frivillighet	37
Støtte og tjenester til eksterne aktører og museer	38

DIREKTØREN HAR ORDET

Endelig skal Vest-Agder-museet få sitt etterlengtede museumsbygg på Odderøya i Kristiansand! Et bygg som vil bety mye for mulighetene for en fremtidsrettet utvikling av hele museet.

Publikum vil få mer spektakulære utstillinger, hvor ekte gjenstander og unike personhistorier settes inn i en større sammenheng ved hjelp av digital teknologi. Det nye bygget skal også gi muligheter for å lage, eller låne inn, utstillinger med krav til sikkerhet og klima som vi ikke tidligere har kunnet innfri. Bygget vil videre romme moderne registrerings- og konserveringsfasiliteter som kommer hele museet til gode, i tillegg til lokaler for å kunne bygge utstillinger og utstillingselementer til alle museets besøksmål. Bygget er dessuten tenkt som en ressurs for frivillige lag og foreninger som kan bruke det som samlingssted, til møter og arrangementer.

Parallelt med etableringen av det nye museumsbygget, skal Vest-Agder-museet videreutvikle de andre besøksmålene, fra Flekkefjord i vest til Kristiansand og Vennesla i øst. Museets styrke er den desentraliserte strukturen, som gir oss tilstedeværelse og forankring i mange lokalsamfunn. Museene er en fundamental del av den demokratiske grunnmuren, og nå med rette også anerkjent som en viktig del av Norges totalberedskap. Vi mener det er viktig at alle skal ha tilgang til museene. Vi har derfor videreført ordningen med gratis årskort til lavinntektsfamilier, flyktninger og asylsøkere, og er samtidig glade for at Kulturdirektoratet ga oss midler til å starte opp et prosjekt for bedret universell utforming ved flere av museene våre.

Avdelingenes betydning som møtepunkt ser vi mange eksempler på. Tilbudene i «Den kulturelle skolesekken» er populære, og flere av besøksmålene fungerer som «mini-kulturhus» i sine lokalsamfunn. Et godt eksempel fra 2024 er Flekkefjord museum som med sine faste gratisaktiviteter i helgene, har blitt et viktig samlingspunkt for barn og unge og for lokalsamfunnet for øvrig.

Hendelsen ved Kristiansand museum like før jul, hvor uvedkommende tok seg inn på museumsområdet for å ødelegge og brenne dører og andre bygningsdeler, viser viktigheten av å sikre samlingene. Hendelsen i seg selv er svært trist for både museet og kulturarven, men nå skal vi prøve å få mest mulig positivt ut av det, gjennom å bruke denne muligheten til å tilegne oss økt kunnskap om den immaterielle kulturarven som skal til for å rekonstruere det som har gått tapt. Istandsetting og vedlikehold av museets antikvariske bygningsmasse er fortsatt en av våre største utfordringer.

Museene våre er i stadig utvikling med nye publikumstilbud. I 2024 åpnet en utstilling på Nordberg fort, eller rettere sagt et «sanse-hjem», med utgangspunkt i det amerikanske Lista. Her inviteres publikum inn til å besøke et hjem hvor målet er å ta, føle, åpne og utforske med alle sanser. I Vennesla åpnet Setesdalsbanen ny holdeplassbygning i Beihøldalen. Denne gjør både at vi kan formidle flere sider av banens historie, samtidig som den er et fint utgangspunkt for fotturer i tømmerrenna som går parallelt med banen.

Nå ser vi frem til 2025 og kunne tilby enda flere nye opplevelser til publikum.

John Olsen

John Olsen
Direktør, Vest-Agder-museet

HØYDEPUNKTER 2024

- Nytt formidlingsbygg for Vest-Agder-museet på Odderøya i Kristiansand fullfinansiert.
- Flere besøksrekorder: 158 000 gjester totalt, over 200 arrangementer, over 19 000 barn og unge på pedagogiske opplegg, publikumsrekord ved Flekkefjord museum, Mandal museum, Kristiansand museum og Kristiansand kanonmuseum.
- Gamle Hornessund ventebu fra Setesdalsbanen er reetablert og åpnet som holdeplass i Beihøldalen.
- Den permanente utstillingen «Med Junaiten i trunken» åpnet på Nordberg fort, en sanselig opplevelse av det norskamerikanske Lista i etterkrigstiden.
- DKS-opplegget «Tidemand og Nielsen anno 2024» i Mandal, et nyskapende medvirkningsprosjekt om bruk av KI i formidlingen av kunst.
- Dobbeltjubileum ved Flekkefjord museum (100 år) og Christopher Beers hus (300 år) feiret med 20 foredrag og mange arrangementer.
- Sommerutstilling ved Sjølingstad Uldvarefabrik med danske designklassikere kledd i stoffer fra Sjølingstad.
- Lokomotiv nr. 2 på Setesdalsbanen er etter 23 år ferdig restaurert og i drift.
- Tilskudd fra Kulturdirektoratet til samarbeidsprosjekt mellom Aust-Agder museum og arkiv, Ryfylkemuseet og Vest-Agder-museet til å gjøre Kristiansand museum til læringsarena for tradisjonshåndverk.
- Ny HMS-håndbok og avvikssystem rullet ut i hele Vest-Agder-museet.
- Alle gjenstander flyttet ut av leide lokaler og inn i nytt, felles magasin for hele museet.

ÅRSMELDING FRA VEST-AGDER-MUSEET

Vest-Agder-museet ble etablert i 2006, men enkelte av avdelingene har historie tilbake til rundt 1900. I dag er museet en av de største kulturinstitusjonene på Agder. Museet arbeider i tråd med egen strategisk plan, som igjen bygger på regionale og nasjonale mål definert i Regionplan Agder 2030, stortingsmeldingen «Musea i samfunnet», FNs bærekraftsmål og ICOMs retningslinjer.

Vest-Agder-museet har en desentralisert struktur med 12 avdelinger og 19 besøksmål fra Flekkefjord i vest til Kristiansand i øst. Museet har ambisjon om å både være tydelig til stede i lokalsamfunnene og nasjonalt. Siden museets avdelinger spenner så vidt i tematikk, har museet valgt å prioritere sitt arbeid innenfor noen faglige prioriterte satsingsområder.

FAGLIGE PRIORITERINGER

Vest-Agder-museet har definert fem tematiske hovedområder i gjeldende strategiske plan: *Militærhistorie, industrihistorie, maritim historie, byggeskikk og besøksstedenes egenhistorie/lokalhistorie*. Disse faglige prioriteringene gjelder i utgangspunktet alle deler av museumsvirksomheten, dvs. solid kunnskapsproduksjon, helhetlig samlingsforvaltning, trygg ivaretaging, relevant formidling og aktiv samhandling. Vektlegging og intensiteten i arbeidet med de ulike temaene vil variere, knyttet til prosjekter og periodiske satsninger. Rollen som *aktiv samfunnsaktør* er den røde tråden og tilnæringsmåten i alt arbeid ved Vest-Agder-museet, og museets slagord er «Vi forteller din historie».

Aktiv samfunnsrolle

Vest-Agder-museet har i en årrekke inntatt en aktiv samfunnsrolle og arbeidet i dialog med menneskene rundt oss, også om vanskelige spørsmål som fattigdom, hemmelighold og skam, nå sist i det internasjonale samarbeidsprosjektet Identity on the Line (2019-2023). I 2024 har vi ikke knyttet arbeidet med samfunnsrollen til et større prosjekt og tabubelagt tematikk, men innlemmet tankegangen bredere i museets arbeid med på ulike måter, eksempelvis:

- Økt oppmerksomhet på tilrettelegging av anlegg og formidling for folk med ulike funksjonsvariasjoner, blant annet gjennom to prosjekter støttet av Kulturdirektoratet. Det ene er et samarbeidsprosjekt om formidling for blinde og svaksynte; det andre en kartlegging av tilgjengelighet ved museumsarenaene i Vest-Agder-museet. I arbeidet med ny utstilling ved Tingvatn fornminnepark har det vært en bevisst strategi å involvere ulike brukergrupper med tanke på universell utforming av utstillingen.
- Vektlegging av mer deltakelse i avdelingenes publikumstilbud: Flekkefjord har stor suksess med sine lavterskel, gratis, lørdagsåpne håndverksted for barn og voksne. Den nye Amerikautstillingen på Lista med sine taktile, sanselige formidlingsgrep har hentet inspirasjon fra Den Gamle By i Aarhus' tilbud for demente.
- Inkludering av skoleelever, eksempelvis ved Barne- og ungdomsarbeiderfag, studenter og flyktninger i arbeidspraksis, i museets virksomhet. Resultater var blant annet den norsk-ukrainske

utstillingen «TORVET – byens hjerte» i Kristiansand, verksted for ukrainske kvinner i Flekkefjord og medvirkning av ungdommer i utvikling av KI-opplegg og utstilling av KI-skapte verk i Mandal.

- Involvering og medvirkning gjennom blant annet tjenestedesign vil være en naturlig del av utviklingen av nytt museumsbygg på Odderøya. Prosessen er i en oppstartsfase.

Utover disse eksemplene er Vest-Agder-museet med sine mange og spredte lokasjoner generelt opptatt av å inkludere lokalbefolkningen i museets arbeid og formidling. Det er en stor pågang av henvendelser til våre fagfolk som gjelder gjenstander, bygninger, kulturlandskap og lokale, historiske hendelser.

Gratis årskort

Museet videreførte også i 2024 ordningen med gratis (ordinært) årskort til lavinntektsfamilier og flyktninger. Kommunene, ofte gjennom NAV eller kommunenes introduksjonsprogram, bestilte kort fortløpende gjennom hele året. Det har vært en stor økning i etterspørselen etter gratiskort. I 2024 ble det sendt ut 603 familiekort, 24 barnekort og 178 voksenkort, totalt 805 kort. I 2023 ble det sendt ut 228 årskort. I 2022 ble det sendt ut totalt 322 kort.

Militærhistorie

Aktivitet og prosjekter i 2024:

Vest-Agder-museet bidrar med innspill og rådgivning overfor offentlige og private aktører innenfor militærhistorie og kulturminnevern. Det er stor interesse og mange henvendelser fra publikum innenfor fagområdet. I tillegg bidrar museets militærhistoriker med ulike typer formidling av militærhistoriske tema på Agder, blant annet gjennom en rekke foredrag i regionen.

I 2024 har fokus vært på Odderøya. Det pågående prosjektet i haubitsanlegget (hovedsakelig bygd 1903-1918) på toppen av Odderøya er et samarbeid mellom Vest-Agder-museet, Odderøyas venner, kommune og fylkeskommune. I 2024 ble betongsikringen i anlegget fullført. Dette var nødvendig for å gjøre tilgangen trygg for publikum. Det ble videre produsert og montert opp elleve store skilt i haubitsgangene. Arbeidet med å etablere utstilling i anlegget forsetter inn i 2025. Museets militærhistoriker arbeider med ferdigstilling av en tospråklig turguide om forsvarsverkene på Odderøya og i byens nærhet. På Kanonmuseet ble ammunisjonsvognene i rotunden i kasematten restaurert etter antikvariske prinsipper.

Industrihistorie

Aktivitet og prosjekter i 2024:

Etter et industrihistorisk aktivt utviklingsår i 2023 med etablering av Ballastbrygga industrihistoriske senter i Mandal, har 2024 vært et år for formidling og drift.

- Formidling: Ballastbrygga har gjennomført sin første publikumssesong og blitt møtt med stor interesse lokalt og blant tilreisende gjester. Også lokale bedrifter har blitt mer bevisste på egen historie gjennom kontakten med museet. Både Ballastbrygga og Sjølingstad Uldvarefabrik har formidlet industrihistorie for elever i ungdomsskolen og videregående skole, i og utenfor DKS.
- Dokumentasjon og kunnskapsproduksjon: Museet har planlagt et dokumentasjonsprosjekt i forbindelse med at meieriproduksjonen ved Tine Meierier i Kristiansand legges ned i 2025. Videre har museet startet arbeidet med overføring av Vest-Agder-museets artikler fra nettstedet

Industrimuseum.no til Store Norske Leksikon (snl.no). Formidlingskanalen for industrihistorie, Industrimuseum.no, er ikke lenger tilgjengelig for publikum.

- Sjølingstad Uldvarefabrik: har utført vedlikeholdsarbeid og istandsetting av bygningsmassen, både ved fabrikken og den tilliggende Våningen. Stykkvaskemaskinen er istandsatt med midler fra Riksantikvaren og fylkeskommunen.

Maritim historie med vekt på plastbåthistorie

Aktivitet og prosjekter i 2024:

- Samlingen: 1) Vest-Agder-museet overtok formelt arkivet etter Ancas, Norges første plastbåtprodusent. Arkivet er enestående i den forstand at det gir et detaljert innblikk i plastbåtindustriens fødsel og barndom. 2) Eierskapet til et vrak fra Ny-Hellesund (datert ca. 1450) ble overført fra Norsk Maritimt Museum til Vest-Agder-museet sommeren 2024. Vraket består av ca. 140 deler i ulik størrelse. Bakgrunnen for overtakelsen er at vraket har en stor lokalhistorisk verdi og er ønsket inn i våre samlinger med tanke på utstilling i det nye bygget på Odderøya.
- Formidling: Årets regatta ble avholdt 25. august og hadde publikumsrekord med over 1200 besøkende. På land stilte blant annet Bragdøya kystlag og Bredalsholmen dokk og fartøyvernsenter. Totalt var det rundt 30 påmeldte båter på land og til vanns. Den flytende utstillingen i museumshavna bestod sommeren 2024 av 25 plastbåter og rundt 30 trebåter.
- Kunnskapsproduksjon: Vest-Agder-museet er deltaker og bidragsyter i prosjektet om østnorske tradisjonsbåter som fikk prosjektmidler fra Kulturdirektoratet.
- Utvikling: En betydelig innsats er blitt lagt ned i planlegging og prosjektering av nytt bryggeanlegg i Odderøya museumshavn for formidling av tre- og plastbåthistorie. Anlegget vil være tilknyttet nytt formidlingsbygg for Vest-Agder-museet.
- Dialog: Museet mottar mange publikumshenvendelser når det gjelder plastbåter gjennom året. Det er spesielt stor interesse for originalt brosjyremateriell og identifisering av båter.

Bygningsvern og byggeskikk

Med utgangspunkt i våre fredede og verneverdige bygg er Vest-Agder-museet en kompetanseinstitusjon innen byggeskikk og bygningsvern. Innenfor gjeldende økonomiske rammer skal museets arbeid være knyttet til bygningsvern på egen bygningsmasse, kompetanseheving og overføring av kunnskap internt i museet.

Aktivitet og prosjekter i 2024:

I 2024 er flere prosjekter gjennomført og igangsatt. Museet har videreført samarbeidet med Tangen videregående skole og gitt veiledning i istandsetting av et uthus på Randøya i Kristiansand. Sammen med fylkeskommunen og Fortidsminneforeningen er det arrangert en kursrekke med tre samlinger for håndverkere, «Fra skog til vegg», for å øke kompetansen og bygge nettverk mellom håndverkere i regionen. Høvelkurset ble fulgt opp med en samling for viderekomne. Kristiansand museum har også arrangert en todagers spikkesamling for barnefamilier. Et større prosjekt er igangsatt med prosjektmidler fra Kulturdirektoratet (2024–2026). Vest-Agder-museet skal sammen med Aust-Agder museum og arkiv, Ryfylkemuseet og NTNU arbeide med utvikling av museene som læringsarena – for kompetansespredning og rekruttering til restaureringshåndverkerfaget.

For tiden har reparasjon og utbedring av museets egen bygningsmasse førsteprioritet. Museet har i 2024 arbeidet aktivt med istandsetting av antikvariske bygg ved de fleste av museets avdelinger. Dette

er dels gjort med egne ansatte og dels med innleide personer eller firma. Museet stiller krav om at de firmaene som skal arbeide hos oss skal ha lærlinger.

Besøksstedenes historie

Besøksstedene har et naturlig fokus på sin egen historie og historien til sine lokalområder, noe som kommer til uttrykk i utstillinger, foredrag, aktiviteter og prosjekter. I 2024 åpnet huset med «Med Junaiten i trunken» på Nordberg fort på Lista, en sanselig utstilling om det norskamerikanske Lista i etterkrigstiden. Det har i tillegg vært arbeidet med utstilling og publikasjon om folkevandringstid på Tingvatn, planlagt åpnet og lansert i 2025. Videre er arbeidet med lokalhistorisk utstilling i det nye museumsbygget i Nodeviga startet opp. Ved flere avdelinger arbeides det med å bedre publikumsfasilitetene, herunder muligheter for universell utforming.

BESØKSTALL

Publikumsrekord for tredje år på rad

Totalt besøk på Vest-Agder-museets 11 museer i 2024 var 137 745, en økning på 2,5 % fra forrige besøksrekord, satt i 2023.

Over 158 000 mennesker opplevde et av våre museer, utstillinger eller foredrag i 2024 når vi inkluderer aktiviteter på eksterne arenaer. Det er en økning på 5 % fra forrige rekord i 2023. Dette til tross for dårlig julivær på Sørlandet med en noe svak sommersesong, og at D/S Hestmanden hadde en kortere seilas og besøkte færre og mindre havner i 2024.

Flekkefjord museum, Mandal museum, Kristiansand museum og Kristiansand kanonmuseum har alle satt besøksrekord i 2024. Også Lista museum og Setesdalsbanen kan vise til gode besøkstall. Kristiansand museum topper besøksstatistikken i Vest-Agder-museet med 27 360 gjester. Museet har hatt godt besøk i alle skoleferier. Både Kristiansand museum og Kristiansand kanonmuseum har merket økt tilstrømning av cruisegjester året rundt. Den store økningen ved Flekkefjord museum skyldes blant annet mange foredragskvelder og satsningen «Håndverksted», et gratis tilbud med familieaktiviteter lørdager gjennom hele året.

Vest-Agder-museet har også i 2024 formidlet aktivt på arenaer utenfor museet – gjennom foredrag, vandretstillinger og ulike utstillinger i det offentlige rom.

Besøkstall ved avdelingene

Totale publikumstall pr. avdeling	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kristiansand museum	14 418	4 189	6 253	16 044	23 674	27 361
Gimle Gård	3 100	145	1 583	2 631	4 852	2 991
Odderøya museumshavn	6 720	3 350	8620	6 051	4 134	5 281
D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum	1 774	0	14 048	20 936	18 216	12 939
Kristiansand kanonmuseum	10 969	12 192	11 126	13 148	15 416	16 849
Setesdalsbanen	20 155	7 057	7 387	17 527	17 788	18 446
Mandal museum (inkl. Vigeland Hus og Ballastbrygga)	5 293	3 576	4 611	6 202	9 308	10 266
Sjølingstad Uldvarefabrik	8 603	6 704	5 383	9 389	9 516	8 415
Tingvatn fornminnepark og besøkscenter	3730	1 316	1 481	2 076	3 533	1 801
Lista museum	18 375	12 872	13 353	17 157	17 537	18 006
Flekkefjord museum	9 798	5 401	6 076	8 168	10 325	15 390
Totalt fysisk besøk ved VAMs avdelinger	102 935	56 802	73 704	119 329	134 299	137 745
Formidling utenfor VAMs besøksmål	16 440	2 639	15 600	17 858*	15 722*	20 945*
Totalt	119 375	59 441	89 304	137 187	150 021	158 690

* Miles Gemini-utstillingen på Kristiansand lufthavn Kjevik – utland er ikke lagt inn i besøksstatistikken, men Avinor melder at ca. 99 000 passasjerer har passert utstillingen i 2024.

Tallene i tabellen fanger ikke opp besøkende som bruker museets friluftsområder uten å ha løst billett. Dette er en utfordring ved avdelinger som ligger i etablerte turområder, spesielt Odderøya museumshavn, Kristiansand kanonmuseum, Kristiansand museum og Lista museum.

Gjestene

Rundt 62 % av dem som besøkte en av Vest-Agder-museets avdelinger i 2024, kom som privatpersoner, og ikke som del av en gruppe. Tallet er omtrent det samme som i 2023. Under pandemien var andelen enkeltbesøk over 85 %. Av grupper var det flest cruisegjester (13 %, hovedsakelig på Kristiansand museum og Setesdalsbanen), deretter fulgte skole/barnehagebesøk og grupper av voksne personer.

RELEVANT FORMIDLING

Vest-Agder-museets formidlingsarbeid tar utgangspunkt i prinsipper og retningslinjer nedfelt i museets formidlingsplan (justert i 2024) og i planer og strategier på de ulike virkeområdene. Utøvelse og ansvar for formidlingen ligger til den enkelte avdeling. Museet kan vise til betydelig variasjon og stor bredde i formidlingstilbud, samarbeidsformer og metoder.

Koordinering og utvikling av felles formidling i Vest-Agder-museet er organisert i en avdelingsoverbyggende arbeidsgruppe under ledelse av museets formidlingsleder. Gruppen møtes månedlig på Teams og har ellers fysiske halvårsmøter i tillegg til annen, mer uformell kontakt. Høsten

2024 utarbeidet formidlingsgruppen en revidert utgave av formidlingsplanen, med virkeperiode 2025–2027.

Året har vært preget av utskiftninger og omrokeringer i formidlingsgruppen. Museet har økt stillingsressursen i Mandal fra 30 til 60 prosent og fått formidler i 100 prosent på Sjølingstad Uldvarefabrik, mot tidligere 70 prosent. Fra september gikk 40 prosent av formidlingsleders stilling inn i arbeidet med nytt formidlingsbygg på Odderøya, og deler av arbeidsoppgavene ble overført til formidleren i Mandal, slik at dette ble en full stilling. På Tingvatn har arbeidet med formidling av folkevandringstid blitt styrket gjennom en prosjektstilling knyttet til prosjektet «Framtid for fortid».

Pedagogisk virksomhet

Skoler og barnehager er en prioritert målgruppe i Vest-Agder-museet, og vi tilstreber å ha et godt og relevant tilbud for denne gjestegruppa på alle nivåer, lokalt og regionalt.

Museet er en sentral samarbeidspartner for den fylkeskommunale kulturelle skolesekken (DKS) på kulturarvfeltet og tilbyr også noen opplegg innen visuell kunst. Den enkelte avdeling samarbeider med sin kommune om tilbudene i lokal, kommunal DKS. Etter omlegging av DKS regionalt, er det ikke lenger anledning til å tilby kulturarv til grunnskolen i alle distrikter hvert skoleår. Det innebærer at skolebesøket ved enkelte avdelinger vil variere fra år til år. Selv om museet samlet har satt rekord i antall elever/barnehagebarn på besøk i 2024 (19 503), har andelen organiserte elevgrupper i forhold til totalt besøkstall i museet sunket over tid; fra 19 % i 2012 og 2013 til drøye 12 % i 2024.

Besøkstall for skole- og barnehagebesøk ved Vest-Agder-museets avdelinger (i og utenfor DKS)

Avdeling	2019	2020*	2021*	2022	2023	2024
Kristiansand museum	3800	1306	1242	1973	3987	4437
Gimle Gård	572	0	267	280	766	365
Odderøya museumshavn	468	79	126	1065	1050	519
D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum	1015	0	1048	1109	818	621
Kristiansand kanonmuseum	56	644	536	1495	466	1135
Setesdalsbanen	1230	237	0	1103	1183	1672
Mandal museum og Vigeland hus	1604	489	615	1081	1595	2265
Sjølingstad Uldvarefabrik	1493	1119	340	1675	1328	1683
Lista museum	800	300	817	1283	1618	1186
Flekkefjord museum	2792	1394	1599	3431	2058	4964
Tingvatn fornminnepark	440	32	200	299	434	116
Fagseksjonen	0	621	0	245	0	540
Totalt	14 270	6 221	6 790	15 039	15 303	19 503

* 2020 og 2021: Covid-19-pandemi.

I 2024 (delt mellom skoleårene 2023/24 og 2024/25) fikk Vest-Agder-museet til sammen antatt 16 tilbud i fylkeskommunal og lokal DKS, omtrent det samme som i 2023. Museet gir også tilbud til skoler og barnehager uavhengig av DKS.

Pedagogiske opplegg ved Vest-Agder-museets avdelinger 2024

Avdeling	Pedagogisk tilbud i 2024
Kristiansand museum	<ul style="list-style-type: none"> • Skoleturneen «Det snakker vi ikke om!», DKS for 9. og 10. trinn*. • «Museumseventyret», DKS for 3. trinn i Kristiansand – på Setesdalstunet. • «Byen vår før elektrisiteten kom», DKS for 2. trinn i Kristiansand. • Skoleturneen «Fortellerkoffert på eventyr», DKS for småskolen. • Levende teater på museet – samarbeid med visuelle og sceniske fag v/UiA. • Jul i gamledager, alle aldersgrupper. • Veiledning av byggfagelever i «vern gjennom bruk» og reparasjon/restaurering av et uthus, samarbeid med Tangen vgs. • Tilrettelagte omvisninger for skoleklasser og barnehagegrupper på henvendelse gjennom året; blant annet samarbeid med skoler og organisasjoner for barn med spesielle behov og funksjonsvariasjoner.
Gimle Gård	<ul style="list-style-type: none"> • Ordinære omvisninger om lystgårdens historie
Odderøya museumshavn	<ul style="list-style-type: none"> • «Båten for alle», DKS for 5.–9. trinn. • Eget opplegg for barnehager med presentasjon av dyr og fisk i akvariet samt barneaktivitet. • Eget opplegg for videregående skole med knuter, fortøyning og overgang fra tre til plast og produksjon av plastbåter.
D/S Hestmanden	<ul style="list-style-type: none"> • «Farefull førstereis – historien om ungdommene i Nortraship», DKS for videregående skole. • Basisopplegg for skolebesøk på forespørsel.
Kristiansand kanonmuseum	<ul style="list-style-type: none"> • «Krigsfangene på Møvig», DKS for ungdomstrinnet. • Eget opplegg for barnehager og omvisninger for skolegrupper.
Setesdalsbanen	<ul style="list-style-type: none"> • Skole- og barnehagekjøring med opplegg på Paulen gård i juni. • Tur med motorvogn med opplegg på Kringsjø stasjon, kommunal DKS.
Mandal museum og Vigeland hus	<ul style="list-style-type: none"> • Tidemand og Nielsen anno 2024. Utprøving KI med 9. trinn, februar 2024**. • Hverdagslivstrening. • «Gustav Vigelands barndom» for barnehagene. Vigeland hus. • 17. april «Fagdag i historie» for Mandal videregående skole. • «Liv og helse i Mandal før og nå» for helse og oppvekst. • Kjente kunstnere fra Mandal. Kunst og håndverk, 8. trinn. Andorsengården. • Gustav Vigelands Mandal. Byvandring og tresnitt, 9. trinn. Vigeland hus. • Byvandring i språkopplæring. • «Industrihistorie på Ballastbrygga» for 8. trinn. • «Tidemand og Nielsen anno 2024» (KI), DKS for ungd.trinnet, høst 2024**. • Førjulsaktiviteter i Andorsengården for barneskolen. • Mandalskunstnere møter kunstig intelligens. Utstillingsbesøk. • Hospitering for elever fra barne- og ungdomsarbeiderfag, Mandal vgs.
Sjølingstad Uldvarefabrik	<ul style="list-style-type: none"> • «Det snakker vi ikke om!», skoleturné, DKS for 9.–10. trinn*. • Påskeaktiviteter for 1.–4. trinn. • Industrihistorie for ungdomsskolen. • Industrihistorie, DKS for videregående skole. • Juleverksted barneskolen, kommunal DKS.

Avdeling	Pedagogisk tilbud i 2024
Tingvatn fornminnepark	<ul style="list-style-type: none"> • «Fra henrettelse til likeverd» – om utvikling av demokrati i et historisk perspektiv, i og utenfor DKS, for vgs. (tilbud, men ikke gjennomført i DKS). • Folkevandringstid i fokus med valgfritt tema: <ul style="list-style-type: none"> ○ Demokrati og medvirkning ○ Håndverk og ressursvett ○ Klasesamfunn
Lista museum	<ul style="list-style-type: none"> • Generelle opplegg for skoleklasser, eks. folkehøgskole og utvekslings elever. • «Arkeolog for en dag», DKS for 4. trinn. • «Lista i krig», DKS for videregående skole. • Barnehagebesøk på fortet. • Heldagsopplegg for videregående skole (Eilert Sundt). (DKS for 3. trinn på Hervoll mølle avlyst pga. vannmangel)
Flekkefjord museum	<ul style="list-style-type: none"> • Tatjana L. K. Gulbrandsen for 4. trinn, kommunal DKS. • Visuell historiefortelling – formidling av lokalhistorie gjennom fargelegging, tegning og tegneserie, 1.-4. trinn og 5.–7. trinn. • Terrassepotet – dyrking av egen mat. 1.–7. trinn. • Eplesafting – bevisst bruk av lokale ressurser (epler) til egen mat 1.–7. trinn. • Fuglekasser – bygging av egen fuglekasse i tre, 1.–7. trinn, Sunde skole. • «Forelsket og foraktet» – om 2. verdenskrigshistorie og kvinner i krig, ungdomsskole og vgs. • Barnas juleutstilling «Inngangen til jul» med «Piken med sovelstikkene» – utenforskap og inkludering i juletiden; involverte fra barnehager til 7. trinn. • Historiske byvandring for ungdomsskolen, vgs. og voksenopplæringen. • Omvisninger i Christopher Beers hus (museet) for ungdomsskolen, vgs. og voksenopplæringen. • Opplegg med tema sidetiden i Flekkefjord på 1800-tallet og okkupasjonen (1940-1945).
Fagseksjonen, digitalt og andre arenaer	<ul style="list-style-type: none"> • «Det snakker vi ikke om!», skoleturné, DKS for 9.–10. trinn*. • Digitale undervisningsopplegg i Identity on the Line-prosjektet, tilgjengelig på åtte europeiske språk, inkl. norsk: School packages – i-on.museum

* «Det snakker vi ikke om!» formidles som skoleturné gjennom DKS 2023-2024, samarbeidsprosjekt mellom fire formidlere i museet. ** «Tidemand og Nielsen anno 2024» var Vest-Agder-museets utviklingsprosjekt i 2024, med bruk av ny teknologi (KI), høy grad av involvering av ungdom i utviklingen og tilegning av ny kompetanse.

Nye utstillinger

Årets store utstillingsprosjekt var «Med Junaiten i trunken» på Nordberg fort, som åpnet til sommersesongen 2024. Utstillingen handler om arbeidsvandringen fra Lista og nabokommunene til Amerika i mellom- og etterkrigstiden. Publikum inviteres inn i et norskamerikansk hjem og kan på egenhånd med audioguide oppleve huset gjennom gjenstander, ting som kan berøres, lukt, musikk og hørespill.

Også arbeidet med ny basisutstilling om folkevandringstid på Tingvatn og prosjektering av museumshavnområdet, «Vannspeilet», på Odderøya har preget arbeidsåret i museet. Årets store nyhet var fullfinansieringen av Vest-Agder-museets nye formidlingsbygg på Odderøya. Prosjektet vil legge beslag på store ressurser på utstillingsfeltet i museet i den kommende fireårsperioden.

I tillegg til de store satsningene har det vært flere små og litt større utstillinger på avdelingene i løpet av året. Oversikten under viser kun nyproduserte og temporære utstillinger i 2024. Etablerte utstillinger og utstillinger under produksjon er følgelig ikke med her. Listen viser 38 oppføringer, store og små, kunst og kulturarv, ute og inne, fysiske og digitale. Det er en liten økning på tre utstillinger sammenliknet med 2023 og 2022.

Avdeling	Nye utstillinger i 2023
Odderøya museumshavn	<ul style="list-style-type: none"> • Flytende sommerutstilling med 25 klassiske plastbåter og rundt 30 trebåter. • Åpen konteiner med filmformidling av kaperhistorie og Kristiansand havn 1830, sommersesongen. • «TORVET – byens hjerte», utendørs fotoutstilling med bilder fra Kristiansand og Kyiv. Andre utstillingssted, sommeren 2024 (se under).
D/S Hestmanden - Norsk krigsseilmuseum	<ul style="list-style-type: none"> • Utstilling om bord med innlånte gjenstander: «Shetlandsgjengen», åpnet 19. juni. • Ny utstilling om skipets historie i Hestmandens nåværende hjemmehavn, Bredalsholmen Dokk og Fartøyvernssenter; helårsåpent, også når Hestmanden er på seilas eller ikke er tilgjengelig. Åpnet høsten 2024.
Mandal museum og Vigeland hus	<ul style="list-style-type: none"> • «Årets kunstner» i Galleriet i utstillingen «Mandal – der elv møter hav»: Billedkunstneren Gerd Sellereite, åpnet 1. juli. • «Båtmodellutstillinga» på Ballastbrygga industrihistoriske senter. Produsert av Mandals Trebåt og Motorforening med gjenstander bl.a. fra Mandal museum, fast utstilling. • «Mandalskunstnere møter kunstig intelligens», KI-bilder laget av elever på ungdomstrinnet, førjulsutstilling. • Pyntede juletrær i Andorsengården og Vigeland hus: Kristtorn – Spangereid ca. 1900 og Gustava Kiellands tre, 1840, pyntet etter historiske oppskrifter, desember.
Sjølingstad Uldvarefabrik	<ul style="list-style-type: none"> • «Danske designklassikere kledd i stoffer fra Sjølingstad Uldvarefabrik», samarbeid med Lille Danske. Sommerutstilling. • «Vevd fargeglede», utstilling av gamle sengetepper fra Vest-Agder, september–november.
Tingvatn fornminnepark	<ul style="list-style-type: none"> • Miniutstilling om folkevandringstid.
Lista museum	<ul style="list-style-type: none"> • «Med Junaiten i trunken», ny permanent, taktil utstilling om det norskamerikanske Lista, åpnet 9. juni på Nordberg fort. • «Dører», museets årlige sommerutstilling med gjenstander fra samlingen. Kunstutstillinger i Rødbygget: • «Tvungen tråd», Vibeke Andersen og Camilla Løken Hill, januar–mars. • Minneutstilling, Sven Wilhelmsen, mars–juni. • «Kunstnere i Lister», juli–august. • «Jerusalem», Martin L. Haarr, august–oktober. • «Kunst og kitsch», klassisk og moderne kunst sammen med folkekunst og kitsch, november–desember.
Flekkefjord museum	<ul style="list-style-type: none"> • «Tatjana L. K. Gulbrandsen», DKS-utstilling av elever på 4. trinn, februar. • «Forelsket og foraktet. Norske kvinner – tyske soldater», vandreutstilling produsert av Oslo Museum, mars. • «Flekkefjords friluftsliv, 1880–2020», sommerutstilling i samarbeid med Flekkefjord og Oplands Turistforening. • «Mørkets museum», Christopher Beers hus og Sjøbuene som spøkelseshus.

Avdeling	Nye utstillinger i 2023
Andre arenaer (fysiske og digitale)	<ul style="list-style-type: none"> • «Inngangen til jul», barnas juleutstilling i samarbeid med kommunens grunnskoler og barnehager, desember. • «TORVET – byen hjerte», utendørs fotoutstilling på Øvre torv i Kristiansand med 20 historiske bilder fra Kristiansand og Kyiv og tekster på norsk, ukrainsk og engelsk. Samarbeid med Historisk museum i Kyiv, april–mai. • Utstilling i haubitsgangene på Odderøya (del I), elleve store skilt med foto og tekst om Odderøyas militærhistorie, montert høsten 2024. • Historisk juletreutstilling i Rådhuskvartalet med to nye innslag: «Sogneprest Seips juletre fra Åseral 1886» og «Juletre på budsjett», i samarbeid med Kristiansand kommune, desember (4100 besøkende). <p>Utstillinger fra Vest-Agder-museet med samarbeidspartnere på vandring i 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter krigen» besøkte Maihaugen på Lillehammer (mars–september) og Rørosmuseum (september 2024–2025) etter Stiklestad nasjonale kultursenter. • «Agderbilder – vårt fotografiske minne», utendørs <i>lyktestolpeutstilling</i> med 90 fotografier, samarbeid med AAma/Setesdalsmuseum, vist på Rysstad juni–september. • Roll-up-utstillingen (21 bannere) til «Identity on the Line» utlånt til Migrasjonsmuseum i Brüssel, mai 2024. • Åtte utstillinger på DigitaltMuseum (DigitaltMuseum): Seks digitale utstillinger med undervisningsplansjer fra museets samling: «Ville dyr», «Historiske steder og scener», «Tekstil og teknikk», «Infografisk formidling», «Mat fra hele verden» og «Lisbeth Bergh». Videre er det laget en utstilling om «Draktsølv fra Agder» og en med gjenstander fra «Quartfestivalen».

Digital formidling og kommunikasjon

Vest-Agder-museet formidler og tilgjengeliggjør kunnskap, opplevelser og samlinger i ulike kanaler på nettet. Museet arbeider også med digitale virkemidler i formidlingen i utstillinger, landskap og pedagogiske opplegg.

Temastoff og utstillinger på nett

- *Vestagdermuseum.no*: Hovedkanalen for formidling av historisk innhold digitalt er museets egne nettsider (ca. 435 000 sidevisninger i 2024), som spres videre via sosiale medier. Det produseres jevnlig artikler om ulike tema knyttet til museets faglige satsningsområder, besøksmål og samlinger.
- *DigitaltMuseum* ([DigitaltMuseum](#)): Over 13 000 gjenstander fra museets samling er tilgjengelig – 1346 lagt ut i 2024; åtte nye tema-utstillinger (se utstillinger over) og fem nye artikler publisert.
- *Agderbilder*: Vest-Agder-museet drifter bildedatabasen *Agderbilder.no* med 99 000 historiske bilder fra ulike arkiver i regionen tilgjengelig på nett pr. 31.12.24. Fotodatabasen hadde totalt 516 000 visninger av bilder i løpet av året.

- *YouTube*: Åtte filmer på Vest-Agder-museets kanal ([Vestagdermuseum IKS - YouTube](#)): To om Kanonmuseet (også med engelsk teksting), om veteranbåtregattaen PLASTIKK 2024, om bygningsvern på Kristiansand museum og om dokking av Hestmanden på Bredalsholmen.
- *Identity on the Line*: Det internasjonale samarbeidsprosjektet om langtidsvirkninger av krig og migrasjon er avsluttet, men den omfattende digitale formidlingspakken på <https://i-on.museum/> vil være operativ til 2028. I-ON-prosjektet har også en egen YouTube-kanal [Identity On the Line - YouTube](#)

Andre nye, digitale formidlingsopplevelser i 2024

- *Tidemand og Nielsen anno 2024*: Vest-Agder-museets digitale utviklingsprosjekt i 2024 foregikk på Mandal museum. Ved hjelp av kunstig intelligens har skoleelever gjenskapt og nytolket malerier i museets kunstsamling. Museet har innhentet ny kunnskap om digital tilrettelegging og KI-verktøy og benyttet aktiv involvering fra flere testklasser i forkant av DKS-gjennomføring. Ca. 900 elever har deltatt. Nesten 1000 bilder ble laget og vist på utstilling til slutt.
- *Virtuelt museum med utstillingen «Ukrainske håp»*: Fotoutstilling med 15 historier fra ukrainske flyktninger i Norge, animert inn i Vest-Agder-museets planlagte formidlingsbygg på Odderøya i Kristiansand: [Virtuelt museum - Ukrainian hope - Vest-Agder-museet \(vestagdermuseum.no\)](#) åpnet i 2023. I 2024 har 541 personer «besøkt» utstillingen.
- *D/S Hestmanden*: Presentasjonen av krigsseilerregistret om bord på D/S Hestmanden har gjennomgått en oppgradering og er gjort mer brukervennlig i 2024.
- *Formidlingsapper (Useum)*: Tabellen viser antall ganger i løpet av året appen er åpnet:

	2021	2022	2023	2024
Kristiansand kanonmuseum: MuseumsMysteriet (for barn)	592	450	765	944
Tingvatn fornminnepark: Museumsguide på fornminnefeltet	104	138	281	267

Arrangementer 2024

Listen viser store og små arrangementer i regi av Vest-Agder-museets avdelinger – alene eller i samarbeid med andre. Det har vært en stor økning i aktivitet i museet. Oversikten viser over 200 oppføringer – mot 183 i 2023, 150 i 2022 og 108 i 2021.

JANUAR

Dato	Arrangement	Sted
6. og 16. jan.	Kinofilmen «Anna»; åpent på Ballastbrygga industrihistoriske senter	Ballastbrygga, Mandal
16. jan	Foredragskveld: «Min fars kamp under og etter krigen» ved Jan Jørg Tomstad	Flekkefjord museum
23. jan.	«Paula Messel – fra fyr til komfyr», foredrag ved Mandal museum	Skjernøy helselag
26. jan.	«Mandal, kvinnebyen», foredrag på Damenes aften for Mandal menighet ved Mandal museum	Kirkesenteret, Mandal

Dato	Arrangement	Sted
28. jan.	Utstillingsåpning: «Tvungen tråd» med Vibeke Andersen og Camilla Løken Hill. Åpen 28.1–17.3	Nordberg fort
25. jan.	Historier i et museum: «Eksporten av naturis fra Norge 1850-1920», foredrag ved Eivind Bagle, NMM	Odderøya museumshavn
31. jan.	Torsdagskveld på fortet: «Bilder fra Lista under krigen», foredrag ved Leif Tore Hellang	Nordberg fort

FEBRUAR

Dato	Arrangement	Sted
3.–24. febr.	Håndverksted for barn og voksne hver lørdag (4)	Flekkefjord museum
2.–4. febr.	Kurs i dekorasjonsmaling	Odderøya museumshavn
5. febr.	«Fenomenet Paula Messel», foredrag v/B. Sørensen, Lindesnes historielag i samarbeid m/Mandal museum	Vigeland
9. febr.	«Gjendine og Jørgine», Farsund Folk Festival	Nordberg fort
19. febr.	Vinterferieaktivitet: Tangtrykk	Odderøya museumshavn
19.–25. febr.	Vinterferieåpent	Kristiansand kanonmuseum
19.–24. febr.	Vinterferierebus og gratis inngang hver dag i ferien	Kristiansand museum
20.–23. febr.	Vinterferieaktiviteter for hele familien	Sjølingstad Uldvarefabrik
20.–22. febr.	Vinterferieåpent med skattejakt på Gimle	Gimle Gård
21. og 24. febr.	Vinterferieaktiviteter på Ballastbrygga industrihistoriske senter	Ballastbrygga, Mandal
22. febr.	Vinterferieverksted	Nordberg fort
23. febr.	Museumsaften: «Spinnehjul – en systematisk tilnærming», foredrag ved Siv Kristoffersen	Tingvatn fornminnepark
23.–25. febr.	Vinterviking 2024 – en møteplass for levende historieformidling	Tingvatn fornminnepark
24. febr.	Utstillingsåpning, «Barnas Tatjana». Åpent fram til 2.3	Flekkefjord museum
29. febr.	Torsdagskveld på fortet: «Arkeologi på Lista og Agder», foredrag ved fylkesarkeolog Theodor Lothe Brun	Nordberg fort
29. febr.	Historier i et museum: «Polarpionerene fra Sørlandet», foredrag ved Yngve S. Kristensen, KUBEN	Odderøya museumshavn

MARS

Dato	Arrangement	Sted
2.–30. mars	Håndverksted for barn og voksne hver lørdag (5)	Flekkefjord museum
5. mars	Åpning av vandreutstillingen «Forelsket og foraktet». Åpent fram til 23. mars	Flekkefjord museum
6. mars	Museumspedagogisk fagdag på Agder	Sjølingstad Uldvarefabrik
8. mars	«Samholdets superkrefter», 8. mars-arrangement	Nordberg fort
9. mars	Kulturskolelørdag	Nordberg fort
Mars	Kurs i flaskskutebygging	Listeskøyta Kystkultursenter
8.–10. mars	Helgekurs i sølvarbeid (rosesølje) i regi av venneforeningen	Tingvatn fornminnepark
16. mars	Vårryddedagen – ryddeaksjon i museumshavna	Odderøya museumshavn
19. mars	«Påske. Folkelige tradisjoner – og tro», foredrag for Y's <i>Men Mandal</i> ved B. Sørensen, Mandal museum	Kirkesenteret, Mandal

Dato	Arrangement	Sted
20. mars	Vårfestspillene: Kammermusikk på Gimle, konsert med UiA-studenter	Gimle Gård
21. mars	«Forelsket og foraktet», foredrag og omvisning ved Jeff Olson	Flekkefjord museum
22. mars	Museumsaftnen: «En Rygh'ende aften – om gårdsnavn, etymologi og alder», foredrag ved Olav Flottorp	Tingvatn fornminnepark
23. og 24. mars	Påskeaktiviteter på Vigeland hus	Mandal museum
23.–24. mars	Bypåske med barneverksted, eventyrfortelling og eggjakt	Kristiansand museum
24.–26. mars	Påskeaktiviteter for hele familien	Sjølingstad Uldvarefabrik
24. mars	Påskemarked og påskeverksted	Nordberg fort
25. mars	Påskeferie i museumshavna: «Livet i fjæra og i sjøen»	Odderøya museumshavn
25.–26. mars	Påskeferieåpent med barneomvisninger	Gimle Gård
26. mars	Foredragskveld: «Henrettelsen av Guri Øvstefjellså», foredrag ved Jeff Olson	Flekkefjord museum
28. mars	Utstillingsåpning i samarbeid med Galleri Lista Fyr: «Sven Wilhelmsen, Minneutstilling». Åpen: 28.3 – 30.6	Nordberg fort

APRIL

Dato	Arrangement	Sted
6. april	«Forvaltning av folkedraktmateriale», foredrag ved Mandal museum på Vest-Agder Husflids 100-årsjubileumsseminar	Husfliden, Mandal
6. april	Markering av Langfjæredagen med middag i fjæra	Odderøya museumshavn
6.–27. april	Håndverksted for barn og voksne hver lørdag (4)	Flekkefjord museum
11. april	Håndverkerkafé i samarb. m/fylkeskommunen, om tradisjoner og materialkvalitet ved Steinar Moldal	Håndverkeren, Kristiansand
13. april	Utstillingsåpning: «Torvet – byens hjerte» og norsk-ukrainsk konsert	Øvre torv/Rådhuset, Kristiansand
15. april	«Slangene på fortet», foredrag ved forsker Beate Strøm Johansen, Naturmuseum og botanisk hage, UiA	Kristiansand kanonmuseum
16. april	«Flekkefjord sykehus i 250 år», foredrag ved Knut S. Bakken	Flekkefjord museum
18. april	Terrengkarusellens museumsløp	Kristiansand museum
9. april	«Tyskerne sikter på Flekkefjord», foredrag ved Ole Z. Torkildsen	Flekkefjord museum
25. april	«Matløst land kan ikke verges», foredrag ved Nils J. Drivdal. Flekkefjord historielag i samarbeid m/museet	Flekkefjord museum
26. april	Museumsaftnen: «Militæranlegget på Tingvatn», foredrag ved Eilef Refsnes	Tingvatn fornminnepark
26. april	«Fenomenet Paula Messel», foredrag v/Mandal museum	Holum historielag
25. april	Historier i et museum: «Min fars kamp under og etter krigen», foredrag ved Jan Jørg Tomstad	Odderøya museumshavn

30. april	«Kristiansand som sjøfartsby», foredrag ved Trond Bjerkås, UiA.	Kristiansand museum
-----------	---	---------------------

MAI

Dato	Arrangement	Sted
1. mai	«Flekkefjord Håndverkerforening og arbeiderbevegelsen», foredrag ved Jeff Olson	Flekkefjord museum, Børsen
4. mai	«Vårslipp» på Ballastbrygga industrihistoriske senter	Ballastbrygga. Mandal
5. mai	Levende museum med teaterstudenter v/UiA	Kristiansand museum
8. mai	«Motstandskjemperne Njaa og Rasmussen», foredrag ved Eivind Stø	Flekkefjord museum
9.–11. mai	Åpent aktivitetshus i.f.m. åpning av Kunstsilo	Odderøya museumshavn
10. mai	Treff for (70) folkemusikere fra Skandinavia og Skottland	Nordberg fort
12. mai	«Vi lader opp til 17. mai», søndagsåpent med flaggverksted og sekkeløp	Kristiansand museum
13. mai	Krigsseilernes dag. Arr. med D/S Hestmanden, ARKIVET og Agder Krigsseileres Minneforening	ARKIVET freds- og menneskerettighetscenter
20. mai	Krigsseilerrekviem. Lukket arrangement om bord	D/S Hestmanden
17. mai	«17. mai på museet», åpne utstillinger og historiske leker i Andorsengården	Mandal museum
19. mai	«Pinse på friluftsmuseet» med maling av sommerbilder	Kristiansand museum
21. mai	«Flekkefjord på seierspallen, 1530-2024», foredrag ved Jeff Olson	Flekkefjord museum
22. mai	«Oldemors hage», foredrag ved Per Arvid Åsen	Kristiansand museum
24. mai	Museumsaften: Foredragskveld på Bjørnevåk i samarbeid med Agder fylkeskommune	Tingvatn fornminnepark
24.–26. mai	«Bjørnevåk» – Jernalderting	Tingvatn fornminnepark
25. mai	Kammerkonsert: «London 1790»	Gimle Gård
30. mai	Historier i et museum: «Sørlendingene som gikk i tysk tjeneste», foredrag ved Eirik Veum	Odderøya museumshavn
31. mai	Boklansering «Vevd fargeglede – sengetepper i Vest-Agder» i Andorsengården	Mandal museum

JUNI

Dato	Arrangement	Sted
1.–2. juni	Odderøya Open	Odderøya museumshavn
2. juni	Vest-Agder-museets store museumsdag. Inkl. foredrag ved Sjømannskirken, forestilling ved Kulturskolen og utstillingsåpning «Friluftsliv i Flekkefjord».	Flekkefjord museum
2. juni	«Romeo og Julie/Midsommernattsdrøm», forestillinger ved Flekkefjord kulturskole	Flekkefjord museum
2. juni	Søndagsåpent med sekkeløp i Bygada	Kristiansand museum
2. juni	Den store kanondagen 2024	Kristiansand kanonmuseum
2. juni	Museets dag på Midthasseltunet med tema «Amerikautvandringen på 18- og 1900-tallet»	Lista museum, Vanse

Dato	Arrangement	Sted
3. juni	«Esther Øysteinsland - hushjelp og motstandskvinne», foredrag ved Anna Aase Ugland i Fl.fjord historielag	Flekkefjord museum
4. juni	«Reidar Myhre – Motstandsbevegelsens «Edderkopp», foredrag ved Sigurd Myhre	Flekkefjord museum
7. juni	Seaweed-festivalen: «Tang og tare som mat»	Odderøya museumshavn
8. juni	Konsert med Earling Nikolaisen, piano, og Lasse Bergmann, trompet. Samarbeid m/Klassisk Flekkefjord	Flekkefjord museum
9. juni	Åpning av ny Amerikautstilling: «Med Junaiten i trunken»	Nordberg fort
9. juni–1. sept.	Sesongkjøring på Setesdalsbanen	Setesdalsbanen
11.–13. juni	Skole- og barnehagekjøring til Paulen gård	Setesdalsbanen
13. juni	Shantykonsert og foredrag i kaféhagen	Kristiansand museum
15. juni	«Sild og jårple»	Lista kystkultursenter
15. juni	Boklansering: «Kongens elskerinne – Cassandra Bonde» av Roger Tronstad	Gimle Gård
15. juni	Åpning av sommerutstillingen med danske designklassikere kledd i stoffer fra Sjølingstad	Sjølingstad Uldvarefabrik
16. juni	Åpning av ny holdeplassbygning for Beihøldalen st.	Setesdalsbanen
16. juni	Pollinatortelling i museumsenga i regi av La humla suse	Kristiansand museum
17. juni–18. aug.	Sommersesong med åpent hver dag på Nordberg fort med omvisninger og aktiviteter. Listeskøyta kystkultursenter åpent fra 25. juni	Lista museum
19. juni–18. aug.	Sommersesong med omvisninger onsdag–søndag	Tingvatn fornminnepark
20. juni–15. aug.	Sommeråpent i Andorsengården, Vigeland hus og på Ballastbrygga med utstillinger, omvisninger og verkstedsaktiviteter	Mandal museum
20. juni–20. aug.	Sommeråpen museumsfabrikk med sommerutstilling, omvisninger og aktiviteter.	Sjølingstad Uldvarefabrik
22. juni	Arendal Borgerlige Militaire besøker Gimle med dans, utstyr og antrekk fra empiretiden	Gimle Gård
22. juni–18. aug.	Sommeråpent med omvisninger	Gimle Gård
22. juni–18. aug.	Sommeråpent i museet og Krambua med omvisninger, byvandring og aktiviteter	Flekkefjord museum
23. juni	«Sankthans i Mandal», foredrag ved B. Sørensen. Arr. på Risøbank i samarbeid med Mandal museum	Risøbank, Mandal
22. juni–18. aug.	Sommersesong med omvisninger, dyremating og barneaktiviteter hver dag	Kristiansand museum
22. juni	Ukrainsk dag på Kristiansand museum, i samarbeid med Norsk-ukrainsk organisasjon.	Kristiansand museum
22. juni	Lammeslipp på Sjølingstad	Sjølingstad Uldvarefabrik
23. juni–18. aug.	Sommeråpent i museumshavna med utstillinger og maritime aktiviteter; ny utstilling med film i container	Odderøya museumshavn
25. juni	«Da sjørøverne ble byfedre: Kapertiden i Flekkefjord, 1810-14», foredrag ved Jeff Olson	Flekkefjord museum
27.–29. juni	Åpent skip med Kanon Produksjons teaterforestilling «Det heldige skipet».	D/S Hestmanden, Stavanger
29. juni	Slåttedag	Kristiansand museum

Dato	Arrangement	Sted
29. juni	Foredrag om bord ved Anne Tove Austbø, Stavanger maritime museum	D/S Hestmanden, Stavanger

JULI

Dato	Arrangement	Sted
1.–2. juli	Åpent skip med Kanon Produksjons teaterforestilling «Det heldige skipet»	D/S Hestmanden, Sandnes
10.–30. juli	Skattejakt for barn tirsdager i juli	Gimle Gård
4.–6. juli	Skudefestivalen: Åpent skip med Kanon Produksjons teaterforestilling «Det heldige skipet».	D/S Hestmanden, Skudneshavn
7. juli	Utstillingsåpning sommerutstilling: «Kunstnere i Lister» i samarbeid med Farsund kunstforening	Nordberg fort
Juli	Veteranbusstur fra Ballastbrygga industrihistoriske senter til Sjølingstad Uldvarefabrik annenhver helg	Sjølingstad Uldvarefabrik
7.–28. juli	Søndagsåpent i juli på redningsstasjonen, skolemuseet og friluftsmuseet i Vanse	Lista museum
8. juli	Åpent skip i Rekefjord	D/S Hestmanden, Rekefjord
8.–31. juli	«Tussa på tunet og den rampete geita» – vandreteater	Kristiansand museum
9. juli	«Holocaust i Agder», foredrag ved Jeff Olson	Flekkefjord museum
10.–25. juli	Forestillingen «Reisen på Gimle» (12 visninger)	Gimle Gård
12. juli–4. aug.	Sesongåpent skip på Bredalsholmen, Kristiansand	D/S Hestmanden
13. juli	«Snartemo i høvdingenes tid», naturlostur for alle	Tingvatn/Snartemo
20. juli	Borgvandring til Åbestad, naturlostur	Tingvatn/Åbestad

AUGUST

Dato	Arrangement	Sted
6. aug.	«Flekkefjords siste henrettelse: Guri Øvstefjellså, 1754», foredrag ved Jeff Olson	Flekkefjord museum
8.–10. aug.	Åpent skip på Skalldyrfestivalen i Mandal	D/S Hestmanden, Mandal
8.–11. aug.	Skalldyrfestivalen: Gratis inngang på museet	Mandal museum
9. aug.	Kongens fortjenstmedalje til Trygve Langfeldt. Lukket arrangement med medaljeseremoni om bord	D/S Hestmanden, Mandal
12.–16. aug.	Arendalsuka. Fire arrangementer om bord i samarbeid med Museumsforbundet	D/S Hestmanden, Arendal
15. aug.	Arendalsuka: «Seks historier om demokrati på 60 minutter», speedforedrag fra VAM og AAmA	D/S Hestmanden, Arendal
16. aug.	Trio Tragder (folkemusikk fra austfylket). Gratiskonsert på Setesdalstunet	Kristiansand museum
17.–18. aug.	Spikkedager for store og små	Kristiansand museum
18. aug.	Den store museumshelga i Vennesla. Aktivitet på Røyknes og Paulen gård	Setesdalsbanen
18. aug.	Den store familiedagen med dokketeater, spikkeverksted, ponniridning m.m.	Kristiansand museum
20. aug.	«Kvinner i krig», foredrag ved Lena Sannæs og Anna Aase Ugland	Flekkefjord museum

Dato	Arrangement	Sted
24. aug.	Den ukrainske nasjonaldagen, kulturarrangement	Flekkefjord museum
25. aug.	Utstillingsåpning i samarbeid med Galleri Lista Fyr: «Jerusalmen», Martin L. Haarr	Nordberg fort
25. aug.	PLASTIKK 2024 – regatta for klassiske plastbåter	Odderøya museumshavn
29. aug.	Historier i et museum: om fyr, foredrag ved Jo van der Eynden og J. R. Jore	Odderøya museumshavn
30. aug–1. sept.	Helgekurs i sølvarbeid (slangesølje) i regi av venneforeningen	Tingvatn fornminnepark
31. aug.	Kristiansand Kammermusikkfestival: «Cellisimo»	Gimle Gård

SEPTEMBER

Dato	Arrangement	Sted
1. sept.	Kristiansand kammermusikkfestival: Solokonsert med Kjetil Bjørnstad	Gimle Gård
7. sept.	Lista fuglefestival, foredrag ved Axel Thorenfeldt	Nordberg fort
8. sept.	Sensommerkonsert på Gimle med sopran Solveig Bellmann Mathisen m.fl.	Gimle Gård
10. sept.	Foredrag om Sørlandske hovedvei ved Tore H. Wiik	Sjølingstad Uldvarefabrik
11. sept.	Gratis visning av filmen «Anna» ved Mandals Trebåt og Motorforening	Ballastbrygga, Mandal
Sept.-okt.	Håndverksted for barn og voksne hver lørdag i september og oktober (8)	Flekkefjord museum
17. sept.	«Marna, Marnar, Marnardal» historiekveld med foredrag av Rune Røsstad (UiA)	Ballastbrygga, Mandal
21. sept.	«Vevdag» med foredrag ved Silje E. Johannessen og Nanne Støhlmacher, utstilling og omvisning	Sjølingstad Uldvarefabrik
26. sept.	Historier i et museum: Den norske flytrafikken under 2. verdenskrig, foredrag v/S. Zernichow, ARKIVET	Odderøya museumshavn
26. sept.	Torsdagskveld på fortet: «Hvor ble fraktestartøyene av?», foredrag ved Hans Kristian Hansen	Nordberg fort
28. sept.	«Sild og jårple»	Listeskøyta Kystkultursenter
28. sept.	Eplesafting i museumshagen	Flekkefjord museum
30. sept.	Eplesafting i museumshagen	Flekkefjord museum
30. sept.–4. okt.	Høstferieaktiviteter i museumshavna	Odderøya museumshavn

OKTOBER

Dato	Arrangement	Sted
1. okt.	Høstferieverksted	Nordberg fort
3. okt.	«USA foran skjebnevalget», foredrag ved Eva Bratholm og Joar Hoel Larsen	Nordberg fort
1. og 3. okt.	Høstferieaktiviteter på Vigeland hus	Vigeland hus, Mandal
1. og 4. okt.	Høstferieaktiviteter: potetrykk og aktivitet i bakstehuset	Kristiansand museum
1.–4. okt.	Høstferieaktiviteter for hele familien (Agder)	Sjølingstad Uldvarefabrik
2. og 3. okt.	Høstferiearrangement: Spøker det på Gimle?	Gimle Gård

Dato	Arrangement	Sted
5. okt.	«Strikkanon-dagen»: Barnas dag i høstferien. Åpent hele uka	Kristiansand kanonmuseum
8. okt.	«Vi må aldri glemme!», foredrag ved Arne Eilertsen	Flekkefjord museum
8. okt.	Besøk av forsvarsminister Bjørn Arild Gram – foredrag og omvisning om bord	D/S Hestmanden
8.–11. okt.	Høstferieaktiviteter for hele familien (Rogaland)	Sjølingstad Uldvarefabrik
19. okt.	«Lære å synge rent», konsert og foredrag ved L. Haugeland, H. Gautefald og J. Olson	Flekkefjord museum
19.–20. okt.	Cluedo på Gimle Gård ved Vågsbygd vgs.	Gimle Gård
20. okt.	Konsert med KorMix	Nordberg fort
25. okt.	"EIN GAMMEL EIN A' FARSES. Felespill vest på Agder", konsertkåseri med Ånon Egeland og Lucy Moffatt	Tingvatn fornminnepark
22. okt.	Historielagsmøte: «Klinkbygde båter» ved båtbygger Svein Walvick.	Ballastbrygga, Mandal
28. okt.	«Fenomenet Paula Messel», foredrag v/Mandal museum	Spangereid helselag
29. okt.	«Flekkefjords siste henrettelse: Guri Øvstefjellså, 1754», foredrag ved Jeff Olson	Flekkefjord museum
26.–31. okt.	Mørkets museum – aktiviteter og utstilling for barn	Flekkefjord museum
31. okt.	Historier i et museum: «Forsvaret av Kristiansandsfjorden», foredrag ved Endre Wrånes	Odderøya museumhavn
31. okt.	Torsdagskveld på fortet: «Christian IIs flåte», foredrag ved Håkon Reinertsen	Nordberg fort

NOVEMBER

Dato	Arrangement	Sted
3. nov.	Utstillingsåpning i Rødbygget: «Kunst og kitsch»	Nordberg fort
9.–23. nov.	Håndverksted for barn og voksne, gratis lørdagsaktiviteter	Flekkefjord museum
November	To helgekurs i sølvarbeid (maljebånd fra Eiken) i regi av venneforeningen	Tingvatn fornminnepark
9.–10. nov. og 15. des.	Redesign på Ballastbrygga. Samarbeid med Buen kulturhus	Ballastbrygga, Mandal
14. nov.	Arkeologikafé: «Hekseprosessene på Agder», foredrag ved Susanna L. Årby, Kristiansand museum	Teateret, Kristiansand
15. nov.	Museumsaften med boklansering: «Gamal byggjeskikk i Eiken sokn» av Torfinn Normann Hageland	Tingvatn fornminnepark
17. nov.	Kveldsvandring på Kanonmuseet	Kristiansand kanonmuseum
19. nov.	«Juleskikker», foredrag ved B. Sørensen. Mandal historielag/Risøbank IKS i samarb. m/Mandal museum	Risøbank, Mandal
23. nov.	«Gimlefyrd», sang og formidling med Sissel Sødal m.fl.	Gimle Gård
24. nov.	Pepperkakebaking	Tingvatn fornminnepark
24. nov.	«Jul på Gimle» – åpent førjulsarrangement	Gimle Gård
25. nov.	«Oransje dager»-markering i samarbeid med Mandal Soroptimistforening i Andorsenhaven	Mandal museum
25. nov.	«Bestefars bunker – hvorfor krigen ikke slipper taket», foredrag ved Kathrin Pabst	Gimle Gård

Dato	Arrangement	Sted
27. nov.	«Fenomenet Paula Messel», foredrag ved B. Sørensen på Mandal husflidslags 100-årsjubileumsfest	Mandal
28. nov.	Historier i et museum: «Sesongavslutning», fem konservatorer om ulike historiske tema	Odderøya museumshavn
28. nov.	Torsdagskveld på fortet: «Fern Sunde – krigsseiler og pioner», foredrag ved Fern Sunde Sletten.	Nordberg fort
29. nov.	«Alkohol og hverdagsliv», foredrag ved Jeff Olson i Flekkefjord Whisky Klubb	Flekkefjord museum
30. nov.	Julemarked	Sjølingstad Uldvarefabrik

DESEMBER

Dato	Arrangement	Sted
30. nov.–18. des.	«Historisk juletreutstilling», åpningsarr.30. november	Rådhuskvartalet, Kristiansand
1. des.	Julemarked	Kristiansand museum
1. – 21. des	«Inngangen til jul», barnas juleutstilling. Åpning: 1.12	Flekkefjord museum
1. des.	Julestemning på fortet: Julemarked og juleverksted	Nordberg fort
2. des.	Flekkefjord historielag førjulsmøte: «Flekkefjord sykehus fra 1776», foredrag ved Knut Sand Bakken	Flekkefjord museum
7. des.	Lørdagsåpen museumsbutikk	Sjølingstad Uldvarefabrik
7. og 8. des.	Førjulsåpent med KI-utstilling og juleverksted	Mandal museum
17. des.	«Julegeita», en annerledes byvandring med Hollenderbyens Dannede Duer	Flekkefjord museum
19. des.	«Fra Listerbaad til Listerskøyte», bokarrangement ved Stein Nordhaug og Jeff Olson	Flekkefjord museum

MARKEDSARBEID

Besøk på nettsider og sosiale medier

Museet benytter nettsider og sosiale medier aktivt i profilering av aktiviteter og arrangementer. Vest-Agder-museet som helhet og hver avdeling har egne sider på Facebook og Instagram, i tillegg til egne museumssider på www.vestagdermuseum.no.

Besøk på nettsiden www.vestagdermuseum.no:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Brukere (tidligere økter)	102 126	114 687	153 524	205 364	182 597*	166 143 (175 387)
(Side)visninger	253 041	275 793	330 455	400 490	579 138*	435 565 (504 842)

*Nedgangen i besøk skyldes konvertering til Google Analytics 4 (GA4) analyseverktøy og nye måleverdier. GA4 målte tidligere også data fra nettbutikken til VAM, dette er nå tatt ut i egen statistikk. Tall i parentes for 2024 er tatt med som sammenligningsgrunnlag.

Sosiale medier pr. 1. januar 2025, totalt alle museene:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Følgere Facebook	26 755	29 414	32 476	39 431	46 019	66 494
Følgere Instagram	9 358	10 882	13 003	14 976	16 174	17 268

Antall følgere på Facebook har økt med 44,5 % og Instagram har økt med 6,8 %. Grunnen til den store økningen på Facebook, er at Hestmanden-siden har lagt ut flere videoer som har gått viralt og resultert i en øking på 401 % i antall følgere.

Nyhetsbrev 2024:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nyhetsbrev sendt ut	21	22	17	7	18	33
Abonnenter nyhetsbrev	333	467	806	1534	2220	2968

Økningen i abonnenter kommer av pop-up på nettsiden og den nye Museumsklubben (se under).

Vest-Agder-museets museumsklubb

I november 2023 lanserte vi «Museumsklubben». Dette er et fordelsprogram der gjester kan registrere seg og få fordeler, rabatter og informasjon om arrangementer via SMS og e-post. Museumsklubben er integrert i PCKasse, og fordelene er at vi får direkte kontakt med og eier informasjonen til gjestene våre. Per 1. januar 2025 har Museumsklubben 579 medlemmer.

Den digitale gjesten

På vestagdermuseet.no bruker vi måleverktøyet Google Analytics. Hver bruker hadde i snitt 2,53 sidevisninger og brukte 1,1 minutter inne på siden. 84 % av besøkene var fra norske IP-adresser. De museene som fikk mest besøk på nettsiden var 1) Kristiansand kanonmuseum 2) Kristiansand museum og 3) Setesdalsbanen.

I sosiale medier har de fleste avdelingene mest lokale følgere, og det er en overvekt av kvinner som følger oss.

Markedsføring i andre kanaler

Vest-Agder-museet har annonsert gjennom Polaris (Fædrelandsvennen og sørlandsavisene) og Schibsted (VG, Aftenposten, E24 mfl.), i magasiner som Listerliv, Magasinet Sørlandssommer og Egde (Agder historielag). I 2024 ble det også produsert en innholdsmarkedsføringsartikkel for Mandal museum som ble distribuert i fvn.no.

Presse

Vi sender jevnlig ut pressemeldinger og har fått reportasjer både i TV, radio og aviser om bl.a. publikumsrekord i Vest-Agder-museet, julemarkeder, juletradisjoner, gaver fra sparebankstiftelser til nytt museum på Odderøya m.m. Spesielt stor oppmerksomhet fikk regjeringens tildeling over statsbudsjettet til nytt museum på Odderøya.

Samarbeid med destinasjonsselskapet Visit Sørlandet

Vest-Agder-museet er hovedmarkedspartner og medlem i reiselivsnettverket til Visit Sørlandet. I tillegg til at museet benytter reiselivsklyngen gjennom kurs og samlinger, blir Vest-Agder-museets museer markedsført i Visit Sørlandets kanaler som nettsider, sosiale medier, nyhetsbrev, turistkart, Dyreparkavisen m.m. Nytt i 2024 inkluderte en infoskjerm med reklame for museet på Kjevik flyplass.

Museene arbeider tett med lokale Visit/reisemålselskap og handelsforeninger og blir presentert i deres brosjyrer og digitale kanaler.

Nettbutikk

Nettbutikken til Vest-Agder-museet hadde i 2024 totalt 339 bestillinger og 208 064 kroner i totalomsetning. Produktene i nettbutikken er også tilgjengelige på Google Shopping, Facebook og Instagram. De mest populære produktene i 2024 var familieårskort, Sjølingstadgarn og boken «Med en nål» om nålebinding.

Shopify nettbutikk	2021	2022	2023	2024
Antall salg	234	266	358	339
Totalt antall salg (totalomsetning)	129 435	159 703	215 183	208 064

Årskort fellesbillett

Årskort fellesbillett	2021	2022	2023	2024
Salg i nettbutikk:				
Familie	28	77	115	99
Voksen		16	15	25
Barn		0	2	0
Salg i museene:				
Familie	23	29	56	79
Voksen		12	16	19
Barn		1	1	0
Sum:	51	135	205	222

HELHETLIG SAMLINGSFORVALTNING

Vest-Agder-museets arbeid med samlingsforvaltning er organisert gjennom en samlingsforvaltningsgruppe som består av en inntakskomiteé og de som til enhver tid arbeider med registrering i Vest-Agder-museet, inkludert ansatte med ansvar for registrering på den enkelte avdeling. I 2024 har tolv ansatte hatt tilgang til Primus for registrering, hvorav noen i prosjektstillinger eller praksisplass.

Kjernen i samlingsforvaltningsgruppen har i 2024 brukt mye tid på etterslep etter flytting av magasin i Kristiansand og flytting fra magasinet for store gjenstander på Lista. Prosjektet på Lista ble avsluttet, og ny registrator ble ansatt i 100 % stilling i fagseksjonen. Museet har nå tre ansatte som jobber 100 prosent med samlingsforvaltning: registrator, gjenstandskonservator og samlingsforvalter.

Samlingsforvaltningen er nært knyttet til museets andre kjerneoppgaver, som forskning og formidling, og samlingsforvaltningsgruppen bidrar med kunnskap og kompetanse innad i museet og eksternt. Ansatte har i 2024 deltatt på relevante kurs, seminarer og brukermøter hos KulturIT. Museet har selv bidratt med faglige innlegg på konferanser og holdt kurs i gjenstandshåndtering lokalt. Men på grunn

av flytting av magasin, som har pågått i hele 2024, har det ikke vært mulighet for bistand på avdelingene i samme grad som tidligere.

Gjenstandsregistrering

Museets gjenstander registreres i Primus, som er museenes digitale samlingsdatabase. Vest-Agder-museet har rundt 60 000 gjenstander i samlingene. Av disse er nå 37 981 registrert i Primus; 3154 er nye registreringer i 2024.

Registreringer i Primus 2024			
Avdeling	Antall nye registreringer	Antall nye foto	Totalt
Mandal museum	283		3 209
Flekkefjord museum	197		2 816
Gimle Gård	849	690	2 752
Sjølingstad Uldvarefabrik	0		615
Kristiansand kanonmuseum	0		143
Lista museum	45		4 936
Setesdalsbanen	20		2 085
Kristiansand museum	1 728		17 595
Hestmanden	0		89
VAM felles	21	16	3 741
Innlånte gjenstander	11		
Totalt for Vest-Agder-museet	3 154	706	37 981

Måltallet på 4000 nye registreringer ble ikke nådd, noe som skyldes langtidssykemelding, permisjon og prosjektstilling som ble avsluttet før tiden. Som tidligere år vil ikke det totale antallet nye primusregistreringer for 2024 gjenspeile arbeidet som har skjedd i Primus i 2024. Det er ryddet i aksjesjoner samt slettet dobbeltregistrerte gjenstander. Flere gjenstander er også splittet, noe som resulterer i flere poster uten at noe nytt er registrert.

Det har blitt jobbet med registrering på flere nivåer, kalt minimum, enkel og fullverdig. Hvilket nivå det har blitt registrert på, avhenger av prosjektet og gjenstandsmassen. Noen registreringer er komplette, og noen er på et minimumsnivå med betegnelse og en enkel beskrivelse. 21 567 gjenstander og 1260 fotografier er lagt inn i Primus med bilde. I 2024 har vi ferdigstilt arbeidet med katalogkortene på Kristiansand museum, og de er nå alle lagt inn i Primus. Etterarbeidet på magasinet og arbeidet med registrering i avdelingene blir enklere når objektene er søkbare i Primus.

Antall nye registreringer pr. år i Vest-Agder-museet (siste seks år)	
2019	2281
2020	801
2021	3140
2022	3303
2023	4000
2024	3154
Totalt (siste seks år)	16 679

Inntak og avhending av gjenstander

Vest-Agder-museet praktiserer en restriktiv inntakspolitikk. Alle tilbud om gaver til museet vurderes av inntakskomiteen. Samlingen har økt med 115 gjenstander, 103 foto og 5 kunstverk i 2024. Ved alle avdelinger fokuseres det på å registrere alt som kommer inn så fort som mulig for å unngå at restansen øker. Det er avhendet fem gjenstander fra Kristiansand museum og én gjenstand fra Lista museum. Alle ble vedtatt destruert på grunn av tilstand.

Inntak 2024 fordelt på avdelingene			
Avdeling	Gjenstander	Foto	Kunst
Mandal museum	17	39	1
Flekkefjord museum	0	0	
Gimle Gård	0	0	
Sjølingstad Uldvarefabrik	0	0	
Kristiansand kanonmuseum	21	4	
Lista museum	9	0	
Setesdalsbanen	3	4	
Kristiansand museum	16(220)*	14	4
Hestmanden	3	0	
VAM felles	46	42	
Totalt for Vest-Agder-museet	115	103	4

*To av inntakene består av flere deler. Parentestallet er registrerte gjenstander fra CB pr. desember 2024. Noen større gjenstander gjenstår.

DigitaltMuseum

DigitaltMuseum (DM) er en felles database over samlinger i norske og svenske kunst- og kulturhistoriske museer. Det publiseres jevnt på DM i forbindelse med registrering, og det tas kontinuerlig nye bilder av allerede registrerte gjenstander med tanke på publisering på DM. I 2024 har Vest-Agder-museet også produsert fem artikler og åtte digitale utstillinger på DigitaltMuseum.

Antall publiserte gjenstander pr. år på DM i Vest-Agder-museet (siste seks år)	
2019	2312
2020	618
2021	2364
2022	1409
2023	1158
2024	1346
Totalt (siste seks år)	9207

Per 01.01.2025 hadde Vest-Agder-museet til sammen 13 163 gjenstander tilgjengelig på DM. Dette er en økning på 1346 gjenstander fra 2023. Det vil si at drøyt 34 % av Vest-Agder-museets registrerte gjenstander er digitalt tilgjengelige på DM, prosentmessig samme forhold som i 2023.

Antall publiserte gjenstander på DM i Vest-Agder-museet 2023-2024, fordelt på avdeling			
Avdeling	Pr. 31.12.2023	Publisert i 2024	Pr. 31.12.2024
Mandal museum	1 558	8	1 566
Flekkefjord museum	852	19	871
Gimle Gård	404	8	412
Sjølingstad Uldvarefabrik	584	0	584
Kristiansand kanonmuseum	24	0	24
Lista museum	1 132	28	1 160
Setesdalsbanen	1 455	66	1 521
Kristiansand museum	2 924	1 043	3 967
Hestmanden	28	20	48
VAM felles	2 856	154	3 010
Totalt i Vest-Agder-museet	11 817	1 346	13 163

Besøk på DigitaltMuseum

I 2024 hadde Vest-Agder-museet 26 957 sidevisninger, med 12 400 unike brukere på DM. Den mest viste gjenstanden var en ølhøne i Kristiansand museums samling med 198 unike visninger. Den mest leste artikkelen var «Hestmanden i Høvdings hender – Vrakhever Vegafjord» med 335 unike visninger, og den mest besøkte utstillingen var «Reklame fra Asbjørnsens Tobakksfabrikk» med 73 unike visninger.

Publikums bruk av Vest-Agder-museets tilbud på DM i 2024		
Objekt	Sidevisninger	Unike brukere
Gjenstand	19 286	9 245
Fotografi	3 904	808
Artikkel	1 215	965
Kunst	1 674	761
Utstilling	840	589
Annet	38	32
Totalt:	26 957	12 400

Fotosamlingene/Agderbilder.no

Vest-Agder-museet har gjennom mange år hatt egen fotograf som har delt sin tid mellom museets fotosamlinger og Agderbilder.no. I 2024 gikk fotografen av med pensjon, og i siste halvdel av 2024 ble det ansatt en fotoarkivar som skal videreføre enkelte av oppgavene samt nye oppgaver knyttet til digitalisering og utvikling.

Agderbilder.no er en fotobase på nett med bilder fra regionen, driftet av museet i samarbeid med Agder fylkeskommune og medlemsinstitusjonene. Totalt inneholdt Agderbilder.no ved utgangen av året 99 005 fotografier, en økning på 3357 siden 2023. Agderbilder har i løpet av 2024 hatt 26 811 nedlastninger, og de ulike arkivene på Agderbilder har til sammen hatt 516 402 visninger. Etter at vannmerkene ble fjernet, kan publikum selv laste ned bilder fra databasen. Etter denne omleggingen har de fleste publikumshenvendelser vært knyttet til rettledning i bildebasen. Henvendelser fra andre – forlag, historielag, presse osv. – har vært fulgt opp med kontrakt for bruk av bildene. Det kom 37 henvendelser om bildebestilling i 2024, og ut over dette ble det formidlet 53 bildefiler.

Fotosamlingen «Historiske foto Audnedal og Marnardal» ligger ute både på Agderbilder.no og DigitaltMuseum, og det er Vest-Agder-museet som administrerer denne samlingen.

I samarbeid med Aust-Agder museum og Arkiv/Setesdalsmuseet ble det i fjor produsert en friluftsutstilling med 90 historiske foto fra Kristiansand og Setesdal, som da ble vist i Markens i Kristiansand. I 2024 ble utstillingen vist på Rysstad i Setesdal.

TRYGG IVARETAKING

Magasin- og konserveringsarbeid

Prosjekt «Flytting av magasin» (2022-2024) ble ferdigstilt i løpet av året, selv om mye arbeid med organisering og rydding i nytt magasin gjenstår. Museet flyttet ut av de to leide magasinene; i 2023 ble flyttingen fra Sagmyra i Kristiansand ferdigstilt, og i 2024 magasinet for store gjenstander på Lista. Vi hadde fem transporter med lastebil fra Lista til Kristiansand i 2024 samt at noe ble transportert i egen bil. Høsten 2024 har vi fokusert på å få oversikt over det som har blitt flyttet til det nye magasinet. Vi leide et varmekammer ut januar 2024 og en 40' frysekonteiner for å få behandlet større gjenstander fra Lista. De innleide konteinerne har sørget for at vi har klart å holde flyten samt å skille ubehandlede og behandlede gjenstander fra hverandre. Arbeidet med gjenstander på Kristiansand museum har blitt satt litt på vent på grunn av ressurser og logistikk på magasinet i Kristiansand. Hjelp ute i avdelingene har vært enkel bistand fra samlingsforvalter og registrator. Teknisk konservator har bistått ved behov.

Tiltak på avdelingene:

- Gimle: Oppfølging av IPM og klima.
- Flekkefjord: Muggfjerning på gjenstander og klimaoppfølging. Flere gjenstander har blitt flyttet fra Beers hus til Lista for magasinering.
- Kanonmuseet: Oppfølging av maleri og klimamålinger.
- Kristiansand museum: Muggfjerning fra tekstiler og klimamålinger.
- Miles Gemini på Kjevik: Årlig rengjøring.
- Hestmanden: Utstillingsprosjekt, innlån av gjenstander.
- Tingvatn: Gjenstandskonservator bistår i utstillingsprosjekt med tanke på innlån av gjenstander og montere.
- Mandal museum: Flere gjenstander flyttet fra Andorsengården for oppbevaring på magasin. Hatt bistand fra prosjektstilling til registreringsarbeid. Bistand til flytteplanlegging av Marnar.
- Fylkeskommunen: Tilstandsrapport «Det hemmelige rom». Deponering av arkeologisk materiale på magasinet.

Bygningsvern og vedlikehold ved avdelingene

Vest-Agder-museets antikvariske bygningsmasse ivaretas innenfor de økonomiske rammene som foreligger i ordinært driftsbudsjett og gjennom ekstra midler fra både offentlige og private tilskuddsytere. Det er et etterslep på vedlikehold av byggene som det jobbes systematisk for å redusere. Prinsippet om vern gjennom bruk gjelder for flere av museets bygg og anlegg, spesielt de

teknisk-industrielle anleggene. Riksantikvaren og Jernbanedirektoratet bidrar med tilskudd til henholdsvis Sjølingstad Uldvarefabrik og Setesdalsbanen.

Bygningsvern i Vest-Agder-museet utføres etter antikvariske prinsipper og i dialog med Agder fylkeskommunes avdeling for kulturminnevern og kulturturisme som forvaltningsmyndighet. Ved istandsetting og restaurering legges tilgjengelig arkivmateriale og annen dokumentasjon samt påviste konstruksjonsspor i eksisterende bygningsmasse til grunn for utførelsen.

Bygningsvernressursene, inkludert vaktmestertjenester og driftsledere, er fordelt med tre stillinger på Kristiansand museum, hvorav én prosjektansatt håndverker, én stilling på Gimle Gård, to stillinger på Sjølingstad Uldvarefabrik og én stilling på Lista museum. I tillegg leier museet inn kompetanse knyttet til flere av bygningsvernprosjektene. På Setesdalsbanen og D/S Hestmanden kjøpes bygningsvern- og vedlikeholdstjenestene fra eksterne leverandører etter behov i tillegg til at en del arbeid utføres på dugnad av frivillige. Vest-Agder-museet bidrar også til ekstern kompetansebygging og opplæring. Blant annet har Kristiansand museum sammen med Aust-Agder museum og arkiv og Ryfylkemuseet fått midler fra Kulturdirektoratet for å arbeide for at museene skal kunne bli læringsarena for NTNUs bachelorprogram.

I det følgende presenteres stikkordsmessig bygningsvern- og vedlikeholdsarbeid utført i 2024. Vaktmestertjenester, drifts- og sikkerhetsarbeid er ikke med i oversikten.

Setesdalsbanen

- Det er byttet rundt 800 sviller i hovedsporet, inkludert på Rugåna bro.
- Det er etablert rekkverk på Langåna bro på Røyknes.
- Det er utført rutinemessig vedlikehold av vogner, lokomotiver og arbeidsmaskiner.
- Lokomotiv nr. 5 ble strippet for hytte, vanntanker og annen armatur og utstyr før det ble sendt til Statfold Engineering i England for full gjennomgang/revisjon, inkludert av kjelen. Setesdalsbanen fikk 4 millioner ekstra over statsbudsjettet 2023 til dette viktige arbeidet, som er pågående. Loket ventes satt i drift igjen i 2026.
- Kjelen til lokomotiv nr. 6 kjelen ble i 2024 sendt til full overhaling hos Israel Newton i England.
- Byggingen av ny vognhall på verkstedområdet er igangsatt. Hallen har både smal- og normalspor.

Kristiansand museum

- Skolestua fra Holum har blitt malt.
- Årestua på Setesdalstunet er under restaurering, et stort og krevende prosjekt der arbeidet har pågått gjennom hele 2024.
- Kvesteloftet på Setesdalstunet er flyttet litt i terrenget for å unngå skader.
- Drenering rundt Trydalstua på Setesdalstunet.
- Sanering av terreng ved Festningsgaden 16 i Bygaten.
- Istandsetting etter hærverk/brann på Setesdalstunet pågår.

Gimle Gård

- Takterrassen på Gimle Gård har blitt reparert for å hindre vanninntrenging gjennom taket.
- 3 av søylene ved inngangspartiet er satt i stand.
- Ovn, pipe og mur i forpakterboligen er satt i stand.
- Det er byttet vinduer i forpakterboligen.

Odderøya museumshavn

- Pumpekummen i Nodeviga har trengt mye reparasjoner i 2024.

D/S Hestmanden

- Generelt vedlikeholdsarbeid gjennomført på dugnad gjennom året, både på dekk og i maskinrom.
- Hestmanden har vært på verkstedopphold ved Bredalsholmen Dokk- og Fartøyvernsenter og har gjennomført full utvendig overflatebehandling, trekk av aksling og propell, overhaling av alle bunnventiler, sandblåsing/maling i flere tanker mm.
- Hestmanden har gått til anskaffelse av ny mann over bord-båt og davit. Arbeidene er pågående, men vil ved ferdigstillelse utgjøre en betydelig bedring i sikkerheten til mannskap og passasjerer.
- Hestmanden har skiftet ut hoveddamprøret mellom hovedkjele og hovedmaskin, da dette ikke bestod hovedkontroll.
- Tre nye lugarer og bad er etablert på styrbord side på hoveddekk for å bedre kapasiteten ift. innlosjering av mannskap/mannskap på opplæring på tokt.

Kristiansand kanonmuseum

- Skjøtsel av terrenget på Møvik fort iht. skjøtselsplan fra Forsvarsbygg, utført delvis på dugnad.
- Taket på Kasematten er reparert. Her er det tettet lekkasje og gjort sikringsarbeid i regi av fortseier Forsvarsbygg.
- Vedlikeholdsarbeider på jernbanesporet.
- To av ammunisjonsvognene i kanonbunkeren er satt i stand for private midler skaffet til veie av Stiftelsen Kristiansand Kanonmuseum Møvik.
- Klargjøring av togsett og annet teknisk utstyr før og gjennom sesongen, utført delvis på dugnad.

Mandal museum

- På Andorsengårdens økonomibygge ble to vegger, inkludert vinduer og dører, istandsatt i 2024. På Andorsengårdens pakkhus ble alle vegger istandsatt i 2024. Det er eier Lindesnes kommune som har stått for arbeidene.
- Det har blitt montert fasadesprinklingsanlegg på to vegger på Andorsengårdens økonomibygge og på loftet i Andorsengårdens mellombygg, også dette av Lindesnes kommune.
- På Vigeland hus er vegg mot nord istandsatt.
- På Vigeland hus er resepsjon og kjøkken pussa opp.

Sjølingstad Uldvarefabrik

- Hele den nordlige fasaden på spinneribygget er istandsatt med midler fra Riksantikvaren/Agder fylkeskommune. Alle vinduer og dører er restaurert, og bygningskroppen er malt.
- Istandsetting av gang og loftsgulv på Våningen.
- Nytt renseanlegg er montert under bakken utenfor fabrikken på Sjølingstad. Det gamle anlegget innendørs er fjernet og det gjort plass til et større verksted.
- Stykkvaskemaskinen er istandsatt med midler fra Riksantikvaren/Agder fylkeskommune.

Lista museum

- Restaurering av Waages hus utvendig er ferdigstilt og malt, innvendige arbeider gjenstår delvis.
- Satt på takrenner på baksiden av Åptahuset på Spindsodden.
- Lettere vedlikehold på Østhassel redningsstasjon og monumentet over Tønnes Samuelson Kaade i Østhasselstrand.

Flekkelfjord museum

- Gulvene i fellesarealene i Sjøbuene er slipt og lakkert.
- På MS Solstrand er råteskader fjernet og malt over og taket til styrehuset er tettet.
- På MS Solstrand er mugg fjernet fra dekk, skrog og alle eksteriøre overflater.
- På MS Solstrand er ny topp installert på den originale Wickmann-motoren. Ferskvannskjøling er installert for å ivareta motoren.
- Om bord på MS Solstrand er automatisk Inergen brannslukningsanlegg installert som beskyttelse mot brannutvikling i motorrommet.

SOLID KUNNSKAPSPRODUKSJON

Meld. St. 23 (2020-2021), «Musea i samfunnet» (museumsmeldinga), opererer med hovedbegrepet «solid kunnskapsproduksjon» for å understreke at museene er kunnskapsinstitusjoner i bred forstand, og at de skal være offensivt rettet mot omgivelsene. Det betyr blant annet at handlingsbåren kunnskap og digital tilgjengeliggjøring blir vektlagt i tillegg til tradisjonell forskning.

Vest-Agder-museets arbeid med solid kunnskapsproduksjon er forankret i museets forskningsplan (2019-2023; forlenget til 2026). Det ble i 2024 besluttet at konservatorer med forskerkompetanse kunne bruke opptil 20 % av sin stilling til forskning. To konservatorer har benyttet seg av ordningen. Det ble produsert en artikkel om hjemmeflåten under andre verdenskrig samt arbeidet med manus om historiske forsvarsverk. Øvrige konservatorer oppgir at de ikke har hatt tid eller mulighet til forskning i sin stilling dette året.

Videre ble det på begynnelsen av året arbeidet med avslutning og rapportering på forskningsprosjektet «Hva skjer med det ufortalte? Hemmeligheters langtidskonsekvenser i et intergenerasjonelt perspektiv», et samarbeidsprosjekt med Gjenreisingsmuseet og Universitetet i Tromsø. Nærmere 40 dybdeintervjuer med barn og barnebarn av NS-sympatisører eller «tyskerjenter» (over 45 timer med lydopptak) ble systematisert og analysert.

Publikasjoner utgitt av Vest-Agder-museet i 2024

- Tronstad, R.: *Kongens elskerinne – Cassandra Bondes turbulente liv*, Vest-Agder-museet (2024). Innbundet og illustrert, 140 sider.
- Hageland, T. N.: *Gamal byggjeskikk i Eiken sokn*, Vest-Agder-museet (2024). Innbundet og illustrert, 104 sider.

Fagfellevurderte artikler 2024

- Sørensen, B. (2024). «Ung av sinn, munter og festglad: Jubileumsfeiring i Mandal gjennom 100 år» i T. Bjerkås & G. K. B. Fjalsett (Red.), *Sted og identitet – minne, markeringer og historiebruk i lokalsamfunn på Agder* (s. 153–172). Cappelen Damm Akademisk. (Kapittel+7_Sted+og+identitet.pdf)

Andre publiserte arbeider 2024

- Bie, R.: «En sjøens helt fra Lillesand. Birger Nikolaisens dramatiske beretning» i *Det var en gang. Årsskrift nr. 19*, Vestre Moland og Lillesand historielag (2024), s. 40-50.
- Engesland-Halsne, E., «Alltid ute – en pappa på sjøen» (s. 6-15) i Engesland-Halsne, E. (red.), *Årbok for Lista museum* (2024).
- Høiland, S.: «Kong Hunde på Hundingsland» (s. 37-41) og «Da Norge skulle bli republikk» (s. 9-16) i Foss-Hartveit, R., Høiland, S., Vatland, S. og Stuestøl, K. (Red.) *Lyngdalsboka* (2024) Årsskrift for Lyngdal Historielag (årgang 36).
- Olson, J.: «Hverdagslivet under sildefisket i Flekkefjord, ca. 1826-1837» i Stylegar, F.-A.: *Fra Listerbaad til Listeskøyte*, Listerskøyta kystkultursenter (2024), s. 127-129.
- Wrånes, E.: «Bilder fra Østre Randøy» i *Randesund Historielag Årsskrift* (2024), s. 10-17 .
- Fem artikler på [DigitaltMuseum](#): Bie, R.: «Birger Arnesen: Fra Søgne til Shetlandsgjengen» og Lunde, T. med fire artikler med tema fra Setesdalsbanen: «SULITELMA – motorvogn med historie», «Bumletoget», «Kong Oscar sin trillebår» og «Korpsmusikk og jernbane».

Det har ellers foregått annen solid kunnskapsproduksjon i museet i 2024 knyttet til utvikling av utstillinger, kulturhistoriske foredrag og formidlingsopplegg. Hestmandens konservator har deltatt i ARKIVETs podkast «Fortid, nåtid, framtid» i en episode om mønstringsvesenet i hjemmeflåten. Og på Tingvatn er det gjort et stort arbeid med kunnskapsgrunnlaget for basisutstilling om folkevandringstid.

Pågående forskning og kunnskapsutvikling

- Industri/arbeidshistorie: Avtale inngått med Universitetsforlaget om utgivelse av fagfelleverdert antologi om tilknytningsformer i arbeidslivet, forskningsprosjekt gjennom nettverk for Arbeiderkultur og arbeidslivshistorie, ved konservator ved Mandal museum.
- Militærhistorie/krigshistorie: Arbeid med en publikasjon, på norsk og engelsk, om Odderøyas militære kulturminner med planlagt utgivelse i mai 2025. Hestmandens konservator har ferdigstilt og fått antatt en fagfelleverdert artikkel til 2025-utgaven av tidsskriftet «Maritime perspektiver». Tittel: «Bare vi har nok til å fortøye med: Om mønstringssystemet og mannskapsproblemene i hjemmeflåten under andre verdenskrig».
- Det arbeides med utgivelse (2025) av antologien «Crafting Power» fra Snartemodugnadr på Tingvatn. Prosjektleder for «Framtid for fortid» har skrevet artikkelen «Firskaftens tid» om tekstilfunn fra folkevandringstid i gamle Vest-Agder. På Tingvatn arbeides det også med en ny utgivelse om Snartemobåndet.

Handlingsbåren kunnskap

- Militærhistorie: På Møvik fort er dokumentasjonsprosjektet for å sikre den handlingsbårne kunnskapen knyttet til kjøringen av den fredede kanonen med sitt originale maskineri, avsluttet med publisering av to filmer. Her gjennomgår mangeårige driftsleder og snart pensjonist, Arild Andersen, prosessen rundt kjøring av kanonen. [Kristiansand kanonmuseum Møvik fort - kjøring av kanonen \(lang versjon\)](#)
- Bygningsvern og byggeskikk: Kristiansand museum i samarbeid med fylkeskommunen og Fortidsminneforeningen har gjennomført en kursrekke for håndverkere innenfor snekring og tømring. Kurset «Fra skog til vegg» fokuserte på prosessen med å finne riktig virke i skogen utfra behov. Deltakerne arbeidet med materialkvalitet, praktiske øvelser med felling med øks og svans, kløyving, forskjellige sagmønstre, tørking og lagring.

- Industrihistorie: Sjølingstad Uldvarefabrik jobber systematisk med handlingsbåren kunnskapsoverføring ved alle avdelinger i fabrikk.

Forskernettverk Agder

Vest-Agder-museet er representert i Rådet for Forskernettverk Agder sammen med Universitetet i Agder, Aust-Agder museum og arkiv, Statsarkivet i Kristiansand, ARKIVET freds- og menneskerettighetssenter og Næs Jernverksmuseum. I 2024 ble det tatt grep for å styrke nettverket og Agderseminaret som ressurs for forskningen ved medlemsinstitusjonene, ikke minst museene. Det ble derfor ikke arrangert ordinært Agderseminar, men lagt opp til en fagsamling på nyåret 2025 for å stoke ut veien videre. Antologien fra fjorårets seminar ble ferdigstilt med åpen tilgang: Bjerkås og Fjalsett (red.): «Sted og identitet – minne, markeringer og historiebruk i lokalsamfunn på Agder». Agderseminaret 2023. Cappelen Damm Akademisk 2024.

AKTIV SAMHANDLING

Vest-Agder-museet inngår i ulike samarbeidskonstellasjoner og -relasjoner, formelle og uformelle, i større nettverk og bilateralt, på den enkelte avdeling og samlet – lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Internasjonalt og nasjonalt nivå

Samarbeid internasjonalt

Det fireårige, internasjonale samarbeidsprosjektet «Identity on the Line» om identitet og langtidskonsekvenser av krig og migrasjonsprosesser i Europa, ble avsluttet i 2023, men Vest-Agder-museet formidler fremdeles prosjektets aktuelle ressurser på nettsiden: www.i-on.museum og den digitale utstillingen: www.identityontheline.eu. Materialet er tilgjengelig fram til 2028. I tillegg bidro Vest-Agder-museet til å vise vandretstillingen med 21 bannere på Migrasjonsmuseet i Brussel i mai 2024, og prosjektleder formidlet resultatene av arbeidet i begynnelsen av 2024, gjennom flere foredrag og workshops ved Universitetet i Koper, Slovenia. Et annet prosjekt med internasjonalt samarbeid i 2024, var fotoutstillingen «TORVET – byen hjerte», som viste 20 historiske bilder fra Kristiansand og Kyiv med tekster på norsk, ukrainsk og engelsk. Ukrainske Yuliia Bahniuk i arbeidspraksis i Vest-Agder-museet samarbeidet med Historisk museum i Kyiv om utvalg av tekst og bilder. Utstillingen åpnet på Øvre torv 13. april med et norsk-ukrainsk kulturarrangement og sto i Odderøya museumshavn sommeren 2024.

Samarbeid nasjonalt

Vest-Agder-museet deltar i formelle og uformelle nettverk på nasjonalt plan. Museet har en svært bred tematisk og samlingsmessig portefølje. Derfor er det nyttig å delta i en rekke faglige nettverk og foreninger:

Kulturdirektoratets nasjonale museumsnettverk:

- Nasjonalt nettverk for arbeiderkultur og arbeidslivshistorie
- Nasjonalt nettverk for teknologi og industrihistorie

- Nasjonalt nettverk for tradisjonshåndverk og bygningsvern
- Nasjonalt nettverk for drakt og tekstil
- Nasjonalt nettverk for fotografi
- Herregårdsnettverket, nasjonalt nettverk
- Nasjonalt nettverk for fiskerihistorie og kystkultur
- Sjøfartsnettverket
- Nasjonalt nettverk for demokrati og menneskerettigheter

Andre formaliserte nasjonale nettverk eller faglige interesseforeninger:

- Nettverk for museumsbaner og jernbanehistorie
- Norsk industriarv
- Museumsnettverk i Virke (direktør, administrasjon og reiseliv) og ulike arbeidstakerorganisasjoners fagnettverk
- Norsk forening for fartøyvern
- Tekoteknisk forening (Sjølingstad Uldvarefabrik)
- Forum for eksperimentell arkeologi (Tingvatn)
- Norges museumsforbund
- ICOM – The International Council of Museums

Prosjekter:

- Kulturdirektoratets programmidler innen «Aktiv samhandling» (2024-2026) – Vest-Agder-museet, Aust-Agder museum og arkiv, Ryfylkemuseet og NTNU: «Felles læringsarena for bygningsvern i Agder og Rogaland»
- Kulturdirektoratets programmidler innen «Aktiv samhandling» (2024-2026) – MiA, NIKU, Forbundet Kysten, KulturIT og flere museer, inkl. Vest-Agder-museet: «Østnorske tradisjonsbåter»

Roller i organisasjonsarbeid på museumsfeltet nasjonalt (2024):

- Norges museumsforbund (NMF): Judith S. Nilsen, formidler ved Mandal museum – styremedlem i seksjon for formidling. Administrasjonssjef Gro Eikeland – medlem av valgkomiteen i seksjon for ledelse.
- Sylvi Sørensen, avdelingsleder ved Sjølingstad Uldvarefabrik – nestleder i Norsk Industriarv.

Regionalt og lokalt nivå

Av regionalt nettverksarbeid kan nevnes

- Museumspedagogisk forum på Agder
- Rådet for Forskernettverk Agder
- Kultur- og reiselivsnettverket Visit Sørlandet og de regionale destinasjonsselskapene.
- Cruisenettverket, Næringsforeningen, Kvadraturforeningen og Markedsførereforeningen i Kristiansandsregionen, Lister friluftsråd med flere.

Samarbeid på institusjonsnivå, noen prosjekter

- Eierkommunene til Vest-Agder-museet og Agder fylkeskommune, spesielt avdeling for kulturminnevern og kulturturisme og avdeling for kultur, idrett og frivillighet samt regionrådene og byggeskikkssentrene.
- Aust-Agder museum og arkiv: en rekke samarbeid, blant annet om utdeling av prosjektmidler til lokalmuseer og andre aktører på det kulturhistoriske feltet, kurs, forskningssamling, foredrag,

fotoutstillinger og bygningsvern. Se eget avsnitt om utredning av museums- og arkivstrukturen (under).

- ARKIVET freds- og menneskerettighetscenter, spesielt knyttet til D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum gjennom flere prosjekter og arrangementer i 2024.
- Universitetet i Agder om studentpraksisordninger (se under), studentkonserter på Gimle og ulike faglige spørsmål samt undervisningsbidrag til UiAs MA-kurs i historie, Working with History.
- Naturmuseum og botanisk hage/UiA, samarbeid med Gimle Gård og med Kanonmuseet om formidling av slettsnok.
- Kunstsilo, Lindesnes fyrmuseum og Vest-Agder-museet har gjenstandsmagasin på samme sted og utveksler kompetanse og utstyr.
- Kilden, Kunstsilo, Knuden kulturskole, Vest-Agder-museet m.fl. samarbeider om et mobilitetsprosjekt knyttet til å få flere til å gå fra sentrum av Kvadraturen til kulturinstitusjonene på Odderøya.
- Kunstsilo om erfaringsoverføring fra utvikling av bygget og arbeid med tjenstedesign.
- Aust-Agder museum og arkiv, Vest-Agder-museet, Kunstsilo og Blindedeforbundet regionalt (Kulturdirektoratets midler til ettårige prosjekter): «Tilgjengelighet for blinde og svaksynte i museer».
- Tangen videregående skole: Samarbeid med Kristiansand museum om opplæring i tradisjonshåndverk og bygningsvern i videregående skole. I 2024: Istandsetting av uthus på Randøya.
- Museene på Sørlandet og Norges museumsforbund samarbeider om foredrag og arrangementer i forbindelse med Arendalsuka.
- Vest-Agder-museet sitter i styringsgruppa for Europakonferansen sammen med Kilden, Kunstsilo, Cultiva, Arkivet freds og menneskerettighetscenter, Agder fylkeskommune, Kristiansand kommune og UiA, samt samarbeider med disse om gjennomføringen av den tilhørende Demokratiuka.

Ellers samarbeider alle avdelingene tett med ulike kulturaktører og foreninger i lokalsamfunnet. Bare Flekkefjord museum har identifisert nærmere 20 samarbeidspartnere i forskjellige prosjekter i 2024. Det er skoler, ulike historielag, pensjonistforeninger, stiftelser, kunstforeninger, husflidslag, kystlag, båtforeninger og andre relevante foreninger, slik som Odderøyas venner og Orlogsforeningen i Kristiansand. Museet samarbeider også med kompetansebedrifter og kreative miljøer i ulike sammenhenger og prosjekter, slik som Kanon Produksjon (forestilling om bord på D/S Hestmanden), Landmark film, Xicado (filmdokumentasjon på Møvig), Broomstick, Agder XR, OneCo etc. (digitale løsninger og formidlingsmåter).

Utredning om arkiv- og museumsstrukturen på Agder

Utredningen om arkiv- og museumsstrukturen på Agder ble slutført i 2024 (jf. Regionplan Agder 2030 og handlingsplan 2021-24). Konklusjonen på prosessen var at de tre IKS-institusjonene, Vest-Agder-museet, Aust-Agder museum og arkiv og Arkivsenter sør opprettholdes som tre selvstendige virksomheter, men inngår et tettere, formalisert og forpliktende samarbeid.

Student- og arbeidspraksis

- Vest-Agder-museet har i 2024 hatt to bachelorstudenter i historie i treukers praksis ved museet som et ledd i studieemnet «Humanister i praksis» ved UiA. Formålet med ordningen er å gjøre humanistiske studier mer arbeidsrelevante.
- Museet har en samarbeidsavtale (2021-2024) med UiA – Fakultet for kunsthøgskolen om å være praksissted for studieemnet «Formidlingspraksis». Vest-Agder-museet hadde fire studenter i ordningen i 2024 ved avdelingene Sjølingstad/Mandal (2) og Tingvatn (2). Formidlerne ved de nevnte avdelingene var studentenes praksisveiledere. Samarbeidsavtalen er fornyet fram til 2028.
- Vest-Agder-museet v/Kristiansand museum har inngått en treårig samarbeidsavtale (2023–2025) med UiA – Fakultet for kunsthøgskolen om å være partnerinstitusjon for praktisk arbeid for teaterstudenter. I mai inntok studentene friluftsmuseet og levendegjorde husene for skoleklasser og ordinært søndagspublikum.
- Tingvatn fornminnepark har hatt to studenter i programuavhengig praksis i 2024: en phd-student fra Bournemouth University, formelt samarbeid i fire uker og en BA-arkeologistudent ved UiO i to ukers frivillig praksis.
- Vest-Agder-museet har hatt to ukrainske flyktninger i arbeidspraksis i 2024.

Frivillighet

Frivillighet og dugnadssinnsats represententerer en viktig ressurs på mange av Vest-Agder-museets avdelinger. Frivillig arbeid er svært viktig og bidrar til lokal forankring, større aktivitet og kunnskapsdeling mellom frivillige og ansatte. Det legges ned et omfattende arbeid for å sikre de frivilliges involvering og eierskap til museumsdriften, blant annet gjennom driftsutvalg sammensatt av venneforeningene og museet. Vedlikehold, drift og formidling på Setesdalsbanen og D/S Hestmanden – Norsk krigsseilermuseum, hadde ikke vært mulig på dagens nivå uten frivillig innsats. Også ved de avdelingene som har mindre venneforeninger, tilfører frivilligheten innsatsfaktorer som museet er opptatt av å utvikle og ta vare på for fremtiden. Det utføres i tillegg dugnadsarbeid av venneforeninger med en løsere tilknytning til museet.

Rekruttering av yngre frivillige krefter er en utfordring det arbeides aktivt med i samarbeid med venneforeningene.

Avdeling/sted	Hvem	Antall frivillige/bidrag	Antall timer 2023
D/S Hestmanden – Norsk krigsseilermuseum	D/S Hestmandens Venner	15–20 faste frivillige jobber året rundt med vedlikehold om bord. Ved seilas deltar i tillegg rundt 20 frivillige som sertifisert mannskap som også bidrar i formidlingen av Norsk krigsseilermuseum. Frivillige deltar i Driftsutvalget og er med på planlegging og forberedelser før seilas.	18 000 timer
Setesdalsbanen	Setesdalsbanens Venner	Rundt 45 frivillige som utfører vedlikeholdsarbeid på spor, anlegg og materiell og bemanner togene på helgekjøringene i sesongen.	2 500 timer

Avdeling/sted	Hvem	Antall frivillige/bidrag	Antall timer 2023
Kanonmuseet	Uformell dugnadsgjeng	11 frivillige som utfører forefallende arbeide på Møvik fort, som vedlikehold av maskiner og rydding av kratt og skog.	600 timer
Kristiansand museum	Venneforeningen for Kristiansand museum	Deltakelse på museets arrangementer.	50 timer
	Kristiansand Minibyggere	Minibyggerne var tilstede hver søndag sommeren 2024 og formidlet Minibyen og Kristiansands historie rundt år 1900. De har også deltatt på museets familiedag og julemarked.	150 timer
	Enkeltstående frivillig	1 frivillig håndverker som har jobbet med drifts- og håndverksoppgaver.	200 timer
Gimle Gård	Styremedlemmer i Stiftelsen Gimle Gård	Bidrar ved arrangementer.	15 timer
Sjølingstad Uldvarefabrik	Sjølingstad Uldvarefabriks venner	Bidrar ved arrangementer.	20 timer
Lista museum	Lista museums venner	10–15 frivillige som bidrar som verter på museets lokasjoner, med hjelp på arrangementer/åpne dager, vasking, vaffelsteking og som bidragsytere til museets årbok.	320 timer
Tingvatn fornminnepark	Tingvatns Venner	Rundt 20 frivillige som bidrar i formidling av tradisjonshåndverk og praktiske oppgaver på museet.	400 timer
Flekkefjord museum	Uformelle dugnadsgjenger	12 frivillige som bidrar med forskning, vaffelsteking, publikomsmottak og arrangmeneter, samt barneaktiviteter/håndverksted.	630 timer
	RUBBs Venner	Vedlikeholdsarbeider om bord.	200 timer
Totalt antall dugnadstimer			23 085 timer

Støtte og tjenester til eksterne aktører og museer

Aust-Agder museum og arkiv og Vest-Agder-museet samarbeider om å dele ut prosjektmidler til museer, samlinger og andre aktører innen det kulturhistoriske feltet i Agder som ikke mottar fylkeskommunalt driftstilskudd. Summen som ble fordelt var på totalt 300 000 kroner for 2024. Det kom inn til sammen 30 søknader om prosjektstøtte med en samlet søknadssum på over 1,3 millioner kroner.

Av disse fikk følgende 16 prosjekter støtte:

Søker	Kommune	Prosjekt	Tildeling
Audnedal frivilligsentral	Lyngdal	«Heim att til Grindheim», Bjøro Hålands museum»	30 000
Birkenes bygdemuseum	Birkenes	Restaurering av setehuset på Grasham	32 000
Demokratihusets venner	Arendal	Heldagsseminar om arbeiderbevegelsens historie	10 000
Eide Sognelag	Grimstad	Formidling av fyrlykter	15 000
Flekkerøy historielag	Kristiansand	Montre til keramikkgenstander	15 000
Hilde L. Austarheim	Arendal	Bok om Merdø	25 000
Historielaget for Dypvåg, Holt og Tvedestrand	Tvedestrand	Registrering og formidling av skolens samlinger	30 000
Hægeland sogelag	Vennesla	Ny toalettløsning Hægeland bygdemuseum	25 000
Landøy og Udøy velforening	Lindesnes	Sikringstiltak	16 000
Lillesand by- og sjøfartsmuseum	Lillesand	Utstilling «Seilskutebyen Lillesand»	20 000
Lindesnes kommune	Lindesnes	Krigshistorisk mini-utstilling på Vigmostad herredshus	10 000
Lyngdal historielag	Lyngdal	Oppsett av skilt ved Steggeløa på Hompland	12 000
Minne kultursenter	Åseral	Utstilling om vannkraftutbyggingen i Åseral	20 000
Samuel Kjørkleiv og Svein Syvertsen	Farsund	Filmprosjekt om Farsunds første krigshandling	15 000
Spind historielag	Farsund	Dagbok Lauritz Christian Stang	10 000
Søgne historielag	Kristiansand	Utstyr og programvare til registrering av gjenstander	15 000
		Totalt	300 000 kr

Vest-Agder-museet og Aust-Agder museum og arkiv videreførte også muligheten til å søke om faglig råd. Vest-Agder-museet tilbyr i tillegg utlån av utstillings- og annet formidlingsutstyr og enkelte utskriftstjenester til reduserte priser til andre museer og samarbeidspartnere.